

FOTO: COLOURBOX

DIPA

Diagnostic Infant and Preschool Assessment

Michael S. Scheeringa
Oversat af Stine Rønholt

*Et diagnostisk
redskab til vurdering
af psykopatologi hos
førskele børn*

DIAGNOSTIC INFANT AND PRESCHOOL ASSESSMENT

(DIPA)

Version 11/17/10
Copyright 2004

MICHAEL S. SCHEERINGA, MD, MPH
TULANE UNIVERSITY
1440 CANAL ST., TB52
NEW ORLEANS, LA 70112
(504) 988-2167
mscheer@tulane.edu

INTRODUKTION TIL INTERVIEWER

DET ER VIGTIGT, AT DU SOM INTERVIEWER HAR LÆST DIPA-MANUALEN SOM BAGGRUNDSVIDEN FOR FORETAGELSE AF DETTE INTERVIEW.

TEKST MARKERET MED KURSIV OG CITATIONSTEGN ER DEL AF INTERVIEWET OG LÆSES OP. TEKST SKREVET MED STORE BOGSTAVER ER BAGGRUNDSVIDEN TIL INTERVIEWEREN OG LÆSES IKKE OP.

TEKST MARKERET MED BLÅ SKRIFT ER HENVENDT TIL INTERVIEWEREN OG FUNGERER MARKØRER TIL AT SPRINGE I TEKSTEN.

START

“Dette interview kan tage en halv time, en time, eller måske længere afhængigt af, hvor meget der er at tale om. Jeg vil stille en række spørgsmål til dit barns følelser og adfærd. Disse spørgsmål kan hjælpe os til at finde den bedste hjælp til dit barn, men også til andre børn, der har det svært. Det kan godt være, at der er nogle gentagelser undervejs, men det håber jeg, at du kan bære over med. Jeg vil skrive lidt ned undervejs, så jeg kan huske dine svar.”

ID-nummer _____

Alder _____

Køn _____

Eventuel diagnose _____

INDHOLDSFORTEGNELSE

PTSD_____	4
Depression_____	14
Bipolar affektiv sindslidelse_____	20
ADHD_____	25
Uopmærksomhedsundertype_____	25
Hyperaktivitetsundertype_____	28
Adfærdsforstyrrelse_____	31
Usocialiseret adfærdsforstyrrelse_____	34
Angstlidelser_____	38
Abnorm separationsangst_____	38
Enkeltfobier_____	41
Social fobi_____	42
Generaliseret angst_____	44
Obsessiv-kompulsiv tilstand_____	47
Reaktiv tilknytningsforstyrrelse_____	50
Søvnforstyrrelser_____	52

TRAUMATISKE HÆNDELSER

"Jeg vil nu spørge ind til nogle ting, som dit barn kan have været udsat for."

EN HÆNDELSE SKAL HAVE FORÅRSAGET ALVORLIG SKADE ELLER RISIKO FOR ALVORLIG SKADE FOR BARNET SELV ELLER FOR EN NÆRTSTÅENDE, HVOR BARNET VAR VIDNE TIL HÆNDELSEN.

Hyppighed registreres ved antal hændelser gennem hele livet.

P1. Ulykke (bil, fly, båd o.lign.)	0	1	Start ___/___/___	Hyppighed _____	Seneste hændelse ___/___/___
P2. Angrebet af et dyr	0	1	Start ___/___/___	Hyppighed _____	Seneste hændelse ___/___/___
P3. Menneskeskabt katastrofe (ild, krig o.lign.)	0	1	Start ___/___/___	Hyppighed _____	Seneste hændelse ___/___/___
P4. Naturkatastrofe (orkan, skybrud, oversvømmelse o.lign.)	0	1	Start ___/___/___	Hyppighed _____	Seneste hændelse ___/___/___
P5. Set en person blive tævet, voldtaget, truet, skudt efter, alvorligt såret eller dræbt	0	1	Start ___/___/___	Hyppighed _____	Seneste hændelse ___/___/___
P6. Fysisk misbrug	0	1	Start ___/___/___	Hyppighed _____	Seneste hændelse ___/___/___
P7. Seksuelt misbrug, seksuel forulempelse eller voldtægt	0	1	Start ___/___/___	Hyppighed _____	Seneste hændelse ___/___/___
P8. Blevet forbrændt ved uheld	0	1	Start ___/___/___	Hyppighed _____	Seneste hændelse ___/___/___
P9. Været tæt på at drukne	0	1	Start ___/___/___	Hyppighed _____	Seneste hændelse ___/___/___
P10. Indlagt på hospital, været på skadestuen og/eller indgribende medicinske procedurer	0	1	Start ___/___/___	Hyppighed _____	Seneste hændelse ___/___/___
P11. Kidnappet	0	1	Start ___/___/___	Hyppighed _____	Seneste hændelse ___/___/___
P12. Andet: _____	0	1	Start ___/___/___	Hyppighed _____	Seneste hændelse ___/___/___

P13. VED MERE END ÉN HÆNDELSE, SPØRG EFTER DEN VÆRSTE HÆNDELSE, OG SKRIV NUMMERET PÅ HÆNDELSEN (P1-12):

"Hvilken af ovenstående, mener du, har påvirket dit barn mest?" _____

HVIS INGEN TRAUMATISKE HÆNDELSER HAR FUNDET STED, SPRINGES RESTEN AF SPØRGESKEMAET OM PTSD OVER. GÅ VIDERE TIL SIDE 14.

UMIDDELBAR REAKTION, DA HÆNDELSEN FANDT STED

Varighed /minutter

HVIS BARNET HAR OPLEVET MERE END ÉN HÆNDELSE, STILLES SPØRGSMÅLENE PÅ DENNE SIDE KUN TIL DEN VÆRSTE HÆNDELSE.

“Jeg vil præsentere dig for en række mulige reaktioner, dit barn kan have haft i sekunderne eller minutterne lige efter (den værste) hændelse(n) fandt sted.”

P14. “Var han/hun bange/forskrækket?” “Hvor længe varede det ved?”	0 1 _____ min.
P15. “Bekymret?” “Hvor længe?”	0 1 _____ min.
P16. “Hjælpeløs?” “Hvor længe?”	0 1 _____ min.
P17. “Vred?” “Hvor længe?”	0 1 _____ min.
P18. “Ked af det?” “Hvor længe?”	0 1 _____ min.
P19. “Overrasket?” “Hvor længe?”	0 1 _____ min.
P20. “Lammet?” “Hvor længe?”	0 1 _____ min.
P21. “Græd han/hun?” “Hvor længe?”	0 1 _____ min.
P22. “Skreg han/hun?” “Hvor længe?”	0 1 _____ min.
P23. “Blev han/hun ophidset?” “Hvor længe?”	0 1 _____ min.
P24. “Opførte han/hun sig aggressivt?” “Hvor længe?”	0 1 _____ min.
P25. “Så han/hun forvirret ud?” “Hvor længe?”	0 1 _____ min.
P26. “Virkede han/hun svært opnåelig, som om han/hun var i trance?” “Hvor længe?”	0 1 _____ min.
P27. “Virkede han/hun fysisk syg/ fik kvalme?” “Hvor længe?”	0 1 _____ min.

INTRODUKTION

“Jeg vil nu stille dig en række spørgsmål omkring symptomer, dit barn kan have udviklet siden traumet. For at noget kan kaldes et symptom skal det være udover det sædvanlige for barnets alder. Jeg er klar over, at dette nogle gange er tydeligt, og andre gange svært at vurdere. De fleste symptomer efter et traume viser sig med det samme. Nogle af dem vil forsvinde igen, mens andre bliver ved. Jeg vil kun notere de symptomer, der har været til stede inden for de seneste fire uger.”

HELHEDSREGLER: HVIS ET BARN HAR OPLEVET FLERE TRAUMATISKE HÆNDELSER NOTERES SYMPTOMERNE, UANSET HVILKEN TRAUMATISK HÆNDELSE DE RELATERER TIL.

UDFYLD ITEMS OM UNDGÅELSE OG EMOTIONEL PÅVIRKNING, SELV HVIS DER IKKE HAR VÆRET NOGLE PÅMINDELSER OM TRAUMET INDEN FOR DE SENESTE FIRE UGER, SÅFREMT MODEREN MENER, AT DER VILLE HAVE VÆRET SYMPTOMER VED PÅMINDELSE.

P28. INVADERENDE ERINDRINGER

“Har han/hun haft invaderende erindringer om traumet inden for de seneste fire uger, og nævner han/hun det af sig selv?”

0 1

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

___/___/___
Start

Hvis nej, gå videre til P29.

P28a. FØLELSERMÆSSIG PÅVIRKNING, NÅR DER TALES OM DET

“Ser han/hun ud til at blive følelsesmæssigt påvirket, eller påvirkes han/hun slet ikke, når der tales om hændelsen?”

0 Ikke påvirket
1 Påvirket

P29. GENOPLEVELE AF TRAUMET GENNEM LEG

“Har X genoplevet traumet gennem leg med dukker eller andet legetøj inden for de seneste fire uger? Det vil være som episoder, der ligner dem fra hændelsen.”

0 1

KOM MED FORSLAG TIL KONKRETE EKSEMPLER, DER ER SPECIFIKKE I FORHOLD TIL DEN HÆNDELSE, BARNET HAR OPLEVET. SPØRG IND TIL KONKRETE EKSEMPLER IND TIL POSITIVT SVAR, ELLER MAN LØBER TØR FOR EKSEMPLER.

___/___/___
Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

P30. IKKE-LEGENDE GENOPLEVELE AF TRAUMET

“Har han/hun genoplevet traumet på andre tidspunkter, eksempelvis i supermarkedet eller ved spisebordet, inden for de seneste fire uger?”

0 1

KOM MED FORSLAG TIL EKSEMPLER... SAMME STRATEGI SOM VED P29.

___/___/___
Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

P31. MARERIDT: OM TRAUMET

“Har han/hun haft mareridt eller “onde drømme” om hændelsen, der har vækket ham/hende, inden for de seneste fire uger?”

0 1

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

___/___/___
Start

P32. MARERIDT: FLERE END SÆDVANLIGT/ IKKE OM TRAUMET

“Har X haft flere mareridt inden for de seneste fire uger, end han/hun plejede at have, uden at du ved, om de handler om hændelsen?”

0 1

P33. FLASHBACKS

Har han/hun følt, at hændelsen skete igen, selvom den ikke gjorde? Det er, når barnet opfører sig, som om han/hun er tilbage i den traumatiske situation og ikke er til stede i nuet.”

0 1

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

_____
Hyppighed

DET BEHØVER IKKE AT VÆRE SKET INDEN FOR DE SENESTE FIRE UGER -
DETTE PUNKT ER EN UNDTAGELSE FRA FIRE UGERS-REGLEREN!

_____
Varighed (min)

____/____/____
Start

NOTER HYPPIGHEDEN SOM DET TOTALE ANTAL EPISODER SIDEN HÆNDELSEN.

P34. DISSOCIATION

“Har han/hun haft episoder, hvor han/hun ser ud til at være i trance uden at reagere, når du prøver at “vække” ham/hende? Vi kalder dette for dissociation.”

0 1

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

_____
Hyppighed

Hvis ja, spørg: “En af de bedste måder at finde ud af, om der er tale om en dissociation er ved at vinke en hånd foran personens ansigt, og han/hun ikke så meget som blinker. Prøvede du det?”

_____
Varighed (min)

____/____/____
Start

Hvis yderligere afklaring behøves, spørg: “Prøvede du at røre ham/hende på skulderen for at “vække” ham/hende?”

DET BEHØVER IKKE AT VÆRE SKET INDEN FOR DE SENESTE FIRE UGER -
DETTE PUNKT ER EN UNDTAGELSE FRA FIRE UGERS-REGLEREN!

NOTER HYPPIGHEDEN SOM DET TOTALE ANTAL EPISODER SIDEN HÆNDELSEN.

P35. PSYKOLOGISK UBEHAG VED PÅMINDELSE

“Er han/hun blevet oprevet inden for de seneste fire uger, når noget minder ham/hende om hændelsen?”

0 1

KOM MED FORSLAG TIL KONKRETE EKSEMPLER .... SAMME STRATEGI SOM P29.

_____
Varighed (min)

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

____/____/____
Start

P36. FYSIOLOGISK UBEHAG VED PÅMINDELSE OM TRAUMET

“Har han/hun oplevet fysisk utilpashed inden for de seneste fire uger, når noget mindede ham/hende om hændelsen? Det kan være hjertebanken, rysten på hænderne, sveden, åndenød eller kvalme.”

0 1

KOM MED FORSLAG TIL EKSEMPLER... SAMME STRATEGI SOM VED P29.

_____
Varighed (min)

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

____/____/____
Start

P37. UNDGÅELSE AF TANKER, FØLELSER ELLER SAMTALER

“Har han/hun forsøgt at undgå samtaler, tanker eller følelser, som kunne minde ham/hende om hændelsen inden for de seneste fire uger?”

0 1

KOM MED FORSLAG TIL EKSEMPLER ...SAMME STRATEGI SOM VED P29.

____/____/____
Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

P38. UNDGÅELSE AF PERSONER, STEDER ELLER TING

"Har han/hun forsøgt at undgå bestemte ting eller steder, der kunne minde ham/hende om hændelsen, inden for de seneste fire uger? Jeg tænker på, om du kan fornemme, at han/hun forsøger at undgå at blive mindet om hændelsen?"

0 1

____/____/____
Start

KOM MED FORSLAG TIL EKSEMPLER...SAMME STRATEGI SOM VED P29.

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

_____

P39. MANGLENDE EVNE TIL AT HUSKE ET VÆSENTLIGT ASPEKT VED HÆNDELSEN

"Har han/hun haft svært ved at huske hændelsen inden for de seneste fire uger? Virker det til, at han/hun har glemt hændelsen fuldstændig?"

0 1

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

_____

P40. TAB AF INTERESSE I FORHOLD TIL VANLIGE AKTIVITETER

"Har han/hun mistet interessen i aktiviteter, som han/hun kunne lide at lave før hændelsen, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

____/____/____
Start

Hvis nej, spørg: "Vil du sige, at han/hun ikke var interesseret i særligt meget inden hændelsen, men at det er blevet endnu værre efter hændelsen?"

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

_____

P41. BEGRÆNSET FØLELSESREPERTOIRE: TAB AF POSITIVE FØLELSER

"Viser han/hun et begrænset omfang af positive følelser f.eks. mindre kærlighed eller glæde, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

____/____/____
Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

P42. BEGRÆNSET FØLELSESREPERTOIRE: TAB AF NEGATIVE FØLELSER

"Viser han/hun et begrænset omfang af negative følelser f.eks. at være ked af det eller vrede, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

____/____/____
Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

_____

P43. FØLELSE AF AFKORTET FREMTID

"Virker X til at have mistet håbet for fremtiden? Jeg tænker på, om han/hun inden for de seneste fire uger har sagt, at han/hun ikke vil være i live længe nok til at blive et stort barn eller aldrig vil nå at blive gift eller få et job."

0 1

____/____/____
Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

_____

P44. ISOLATION/ SOCIAL TILBAGETRÆKNING

"Har han/hun trukket sig tilbage fra familie og venner siden hændelsen, som om han/hun ikke ønsker nærhed eller være sammen med andre, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

____/____/____
Start

Hvis nej, spørg: "Hvis han/hun har trukket sig før hændelsen, vil du så sige, at det er blevet værre?"

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

_____

P45. SVÆRT VED AT FALDE I SØVN

"Har han/hun haft svært ved at falde i søvn inden for de seneste fire uger?"

0 1

Hvis nej, spørg: *"Hvis han/hun havde svært ved at falde i søvn før hændelsen, vil du så sige, det er blevet værre?"*

Varighed

____/____/____

Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

P46. OPVÅGNING OM NATTEN

"Har dit barn haft problemer med at sove igennem om natten inden for de seneste fire uger?"

0 1

HVIS BARNET VÅGNER GRUNDET MARERIDT, NOTER MARERIDT. MARERIDT TÆLLER IKKE SOM AT VÅGNE OP OM NATTEN.

Hyppighed

Hvis nej, spørg: *"Hvis han/hun havde problemer med at sove igennem om natten før hændelsen, vil du så sige, det er blevet værre?"*

Varighed

____/____/____

Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

P47. IRRITABILITET/ VREDE/ RASERIANFALD

"Er han/hun blevet mere irriteret, haft flere raserianfald eller udviklet et ekstremt temperament efter hændelsen, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

Hvis nej, spørg: *"Hvis han/hun var irriteret, havde raserianfald eller udviklet et ekstremt temperament før hændelsen, vil du så sige, det er blevet værre siden hændelsen?"*

Hyppighed

Varighed
(min)

____/____/____

Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

P48. NEDSAT KONCENTRATIONSEVNE

"Har X haft flere vanskeligheder med at koncentrere sig inden for de seneste fire uger?"

0 1

Hvis nej, spørg: *"Hvis han/hun havde vanskeligheder med at koncentrere sig før hændelsen, vil du så sige, det er blevet værre siden hændelsen?"*

____/____/____

Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

P49. ØGET VAGTSOMHED

"Har han/hun været ekstra på vagt over for negative hændelser? Jeg tænker på, om han/hun inden for de seneste fire uger har kigget sig over skulderen og holdt øje med mulige farer?"

0 1

Hvis nej, spørg: *"Hvis han/hun var ekstra på vagt over for negative hændelser før hændelsen, vil du så sige, det er blevet værre siden hændelsen?"*

____/____/____

Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

P50. OVERDRETVET FORSKRÆKKELSESSREAKTION

"Bliver han/hun lettere forskrækket f.eks. ved høje lyde eller hvis nogen lister sig ind på ham/hende end før hændelsen? Virker han/hun til at blive mere forskrækket end andre børn på samme alder?"

0 1

INTERVIEWEREN DEMONSTRERER FORSKRÆKKELSESSREAKTIONEN

Hvis nej, spørg: *"Hvis han/hun blev let forskrækket før hændelsen, vil du så sige, at det er blevet værre efter hændelsen?"*

____/____/____

Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

HVIS DER IKKE ER NOGLE PTSD MARKØRER, GÅ DA VIDERE TIL DEPRESSION SIDE 14.

ASSOCIEREDE SYMPTOMER

P51. AGGRESSION

"Har dit barn inden for de seneste fire uger udvist mere fysisk aggression, såsom at slå, sparke, bide eller ødelægge ting?"

0 1

Hvis nej, spørg: *"Hvis han/hun udviste fysisk aggression før hændelsen, vil du sige, det er blevet værre siden hændelsen?"*

Hyppighed

___/___/___
Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

P52. SEPARATIONSANGST

"Har han/hun udviklet separationsangst siden hændelsen? Jeg tænker på, om han/hun er begyndt at "klamre" sig til dig, og om det har været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

Hvis nej, spørg: *"Hvis han/hun klamrede sig til dig før hændelsen, vil du så sige, det er blevet værre siden hændelsen?"*

Varighed (Min.)

Hyppighed

___/___/___
Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

P53. NATTETERROR

"Har han/hun haft natteterror inden for de seneste fire uger? Man kan genkende dette ved, at en person skrider, mens han/hun sover, som om han/hun har mareridt, men personen vågner ikke af det og vil heller ikke kunne huske det dagen efter. Desuden optræder natteterror typisk inden for den første times søvn, mens mareridt typisk først forekommer efter halvanden."

0 1

Varighed (Min.)

Hyppighed

___/___/___
Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

P54. REGRESSION I UDVIKLINGSMÆSSIGE FÆRDIGHEDER

"Er X's udvikling gået tilbage siden hændelsen? Er der ting, som han/hun formåede inden hændelsen, som han/hun ikke har kunnet inden for de seneste fire uger?"

MARKÉR KUN 1 (JA), HVIS BARNET HAVDE OPNÅET NOGLE FÆRDIGHEDER INDEN HÆNDELSEN, SOM DET IKKE LÆNGERE BESIDDER.

"Hvad med renlighed? Tisser han/hun nogle gange i sengen?"

RENLIGHED
0 1

___/___/___
Start

"Tab af sproglige færdigheder? Tilbage til babysprog? Kan ikke længere alfabetet?"

SPROG
0 1

___/___/___
Start

"Hvad med de motoriske færdigheder, såsom at lyne sin jakke eller knappe sine bukser?"

MOTORIK
0 1

___/___/___
Start

"Andet, som jeg ikke har spurgt til?"

ANDET
0 1

___/___/___
Start

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

P55. NYOPSTÅEDE FOBIER DER IKKE UMIDDELBART SYNES TRAUMERELATEREDE

"Har X udviklet frygt for ting, som ikke umiddelbart virker traumerelaterede, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

"Hvad med at gå på toilettet alene?"

GÅ PÅ TOILET
0 1

___/___/___
Start

"Er han/hun blevet bange for mørke?"

MØRKE
0 1

___/___/___
Start

"Andet?" Beskriv: _____

ANDET
0 1

Hvis nej, spørg: *"Vil du sige, at han/hun havde nogle af disse fobier inden traumet, men at det er blevet betydeligt værre inden for de seneste fire uger?"*

___/___/___
Start

HVIS JA FÅ EKSEMPLER, DER VISER, AT DET IKKE ER TRAUMERELATERET!

VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE

SE PÅ OPTÆLLINGSSKEMAET FOR SYMPTOMER PÅ PTSD, OG SPØRG TIL SYMPTOMERNE SOM EN GRUPPE FOR HVER TYPE AF VANSKELIGHEDER.

INTRODUKTION:

*"Vi skal nu opsummere de symptomer, vi har talt om, og vurdere om de er årsag til nogen form for forringelse i dit barns liv. **Forringelse** betyder, at symptomerne er forstyrrende på en måde, så de kommer i vejen for at gøre ting, andre personer er i stand til at gøre. Symptomer forringer således en persons formåen til at fungere normalt."*

SCORINGSNØGLE TILPASNING

- 0 = Aldrig
- 1 = Nogle gange, men normalt ikke (<50% af tiden)
- 2 = Det meste af tiden men ikke altid (>50% af tiden)
- 3 = Altid

P56. FORÆLDER-BARN FORHOLD

Et barn bør være i stand til at indgå i et relativt harmonisk forhold til hans/hendes forældre og være i stand til at modtage positiv og omsorgsfuld kommunikation. For at kunne notere funktionsnedsættelse skal der være ændringer i forælder-barn forholdet, der er tidsmæssigt sammenfaldende med symptomerne.

"Kommer symptomerne i vejen for hans/hendes evne til at enes med dig i en sådan grad, at de er forstyrrende for jeres forhold? Er de med til at gøre dig ked af det eller irriteret, og er det værre end for det "almindelige" forælder-barn forhold?"

0 1

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: "Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og dig?" 0 1 2 3

P57. FORHOLD TIL SØSKENDE

Et barn bør kunne leve nogenlunde fredeligt med dets søskende. Det er naturligt, at der opstår nogle skænderier og slåskampe, men fredelige samtaler og leg bør være dominerende, og søskende bør ikke være i konstant konkurrence for at opnå mest opmærksomhed eller tid sammen med deres forældre. En forværring i forholdet til søskende skal falde sammen med symptomernes optræden.

"Kommer symptomerne i vejen for hans/hendes evne til at enes med sine søskende? Gør det dem kede af det eller irriterede, og er det mere end ved "almindelige" søskendeforhold?" 0 1

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: "Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes søskende?" 0 1 2 3

P58. PASNINGSTILBUD / FORHOLD TIL PÆDAGOG/LÆRER

En forringelse af forholdet mellem et barn og dets pædagoger/omsorgsgivere anses som en funktionsnedsættelse. Et behov for flere disciplinerende tiltag eller tilbagetrækning fra omsorgspersoner, som barnet tidligere har haft et godt forhold til, er tegn på vanskeligheder. Inkluder alle andre omsorgspersoner end forældrene (f.eks. barnepige).

"Forstyrrer symptomerne pædagog-/lærergruppen mere, end hvad du vurderer normalt for et barn på samme alder?" 0 1

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

P59. FORHOLD TIL JÆVNALDRENE

Børn bør være i stand til at indgå i forhold med hinanden, hvor interessen er gensidig, og hvor det er muligt at indgå i leg/aktiviteter sammen (både snakken og leg er eksempler på aktiviteter). Tab af venner eller tilbagetrækning fra aktiviteter med jævnaldrende indikerer en forringelse på dette område.

"Kommer symptomerne i vejen for hans/hendes evne til at enes med sine legekammerater på nogen som helst måde – i pasningstilbud, skole, eller i jeres nabolag?" 0 1

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: "Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes venner?" 0 1 2 3

P60. EVNE TIL PASSENDE OPFØRSEL UDEN FOR HJEM OG PASNINGSTILBUD

Børn er også andre steder end hjemme og i daginstitution (f.eks. i supermarkedet eller på en restaurant), hvor en alderssvarende adfærd er forventet.

"Gør dit barns symptomer det sværere for dig at tage ham/hende med ud, end det ville være med andre børn på samme alder? Kan du f.eks. tage X med i supermarkedet eller med på restaurant?" 0 1

HVIS JA, FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: "Arrangerer du det sådan, at dit barn ikke behøver at indgå i problematiske situationer uden for hjemmet?" 0 1 2 3

P61. BARNETS FØLELSMÆSSIGE PÅVIRKNING

Et barn kan opleve negativ følelsesmæssig påvirkning på baggrund af et eller flere symptomer. Det kan være ubehag ved påmindelser, mareridt, eller at barnet er negativt følelsesmæssigt påvirket af ikke at kunne koncentrere sig.

"Tror du, symptomerne gør dit barn ked af det? Får det ham/hende til at føle sig utilstrækkelig, græde eller gør det ham/hende meget frustreret?"

0 Næsten aldrig /aldrig

Hvis ja, spørg: "Vil du sige, at det næsten aldrig, af og til eller ofte sker?"

1 Af og til

2 Ofte/det meste af tiden

P62. OPLEVELSE AF SYMPTOMERNE SOM ET PROBLEM

"Opfatter du symptomerne som et problem?"

0 1

P63. OPLEVELSE AF BEHOV FOR BEHANDLING

"Synes du, at disse symptomer kræver behandling?"

0 1

(Author: Michael Scheeringa, MD, MPH, Tulane University, mscheer@tulane.edu)

DEPRESSION

"I resten af interviewet vil jeg ikke længere spørge dig om symptomer, der er forårsaget af et traume. De følgende symptomer kan have, men behøver ikke have, forbindelse til et traume. Jeg fokuserer dog stadig på symptomer, der har været til stede i løbet af de seneste fire uger. Jeg vil nu stille dig en række spørgsmål om depression."

M1. TRIST/KED AF DET

"De fleste børn er triste eller kede af det ind imellem, men jeg vil gerne vide, om X har været mere kede af det end gennemsnittet inden for de seneste fire uger."

0 1

Hyppighed
(dage/4 uger)

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *"Har han/hun været trist i mindst otte dage igennem to sammenhængende uger?"*

Varighed
(TIMER/dag)

M2. IRRITABELT HUMØR

"Har han/hun været mere irriteret end sædvanligt? Jeg tænker på, om han/hun er blevet lettere vred eller har haft hyppige raserianfald inden for de seneste fire uger?"

0 1

____/____/____
Start

FÅ ET EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *"Har han/hun været irriteret i mindst fire dage på en uge eller mindst otte dage igennem to sammenhængende uger?"*

Hyppighed
(dage/4 uger)

Varighed
(TIMER/dag)

M3. TAB AF INTERESSE I SÆDVANLIGE TING

"Nu har jeg brug for at afklare, om du har bemærket, at han/hun ikke længere er interesseret i at gøre ting, som han/hun før kunne lide, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

____/____/____
Start

FÅ ET EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *"Hvor mange dage i løbet af de seneste fire uger?"* (Hyppighed)
"Hvor mange timer om dagen?" (Varighed)

Hyppighed

Varighed
(TIMER/dag)

HVIS BARNET DE FLESTE DAGE INDEN FOR DE SENESTE 4 UGER IKKE HAR VÆRET TRIST/KED AF DET, I IRRITERET HUMØR ELLER VIST TAB AF INTERESSE I TING, SOM BARNET SÆDVANLIGVIS ER INTERESSERET I AT GØRE, SPRINGES RESTEN AF SPØRGESKEMAET OM DEPRESSION OVER. GÅ VIDERE TIL SIDE 20.

____/____/____
Start

M4. ANHEDONI

"Har han/hun mistet evnen til at have det sjovt eller hygge sig, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger? Opfører han/hun sig som om, han/hun ikke er glad og har det sjovt ved aktiviteter, der førhen var sjove såsom at se tegnefilm?"

0 1

Hyppighed

FORSKELLEN MELLEM MISTET INTERESSE OG ANHEDONI KAN VÆRE, AT BARNET ALDRIG BEGYNDER PÅ AKTIVITETERNE VED MISTET INTERESSE, HVORIMOD BARNET VED ANHEDONI GÅR I GANG MED AKTIVITETERNE, MEN IKKE MORER SIG.

Varighed
(TIMER/dag)

FÅ ET EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *"Hvor mange dage i løbet af de seneste fire uger?"* (Hyppighed)
"Hvor mange timer om dagen?" (Varighed)

____/____/____
Start

M5. KEDSOMHED

"Hvor meget af tiden, tror du, han/hun keder sig? Er det oftere end andre børn, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hyppighed

Hvis ja, spørg: "Hvor mange dage i løbet af de seneste fire uger?" (Hyppighed)
"Hvor mange timer om dagen?" (Varighed)

Varighed
(TIMER/dag)_____
Start**M6. REDUCERET APPETIT**

"Nogle mennesker, som er deprimerede, oplever ændringer i deres appetit. Har X haft nedsat appetit inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hyppighed

Hvis ja, spørg: "Hvor mange dage i løbet af de seneste fire uger?" (Hyppighed)

M7. VÆGTTAB ELLER MANGEL PÅ FORVENTET VÆGTSTIGNING

"Har han/hun tabt sig inden for seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

M8. OVERDREVEN APPETIT

"Har han/hun haft en større appetit end sædvanligt i løbet af de seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hyppighed

Hvis ja, spørg: "Hvor mange dage i løbet af de seneste fire uger?" (Hyppighed)

M9. SØVNPROBLEMER

"Jeg har allerede spurgt dig om søvnproblemer, men i denne del har jeg brug for at få tydeliggjort, om der har været et søvnproblem, der ikke var relateret til traumet."

STIL DE OPFØLGENDE SPØRGSMÅL, DER ER NØDVENDIGE FOR AT
FASTSLÅ ET NATLIGT OPVÅGNINGSMØNSTER, DER IKKE ER TRAUME-RELATERET.

"Har han/hun svært ved at falde i søvn, eller vågner han/hun i løbet af natten? Er det et andet mønster end normalt og mere end for det gennemsnitlige barn på hans/hendes alder, og har det været tilfældet de seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hyppighed

Hvis ja, spørg: "Hvor mange nætter i løbet af de seneste fire uger?" (Hyppighed)
"Hvor længe tager det i gennemsnit at falde i søvn igen?" (Varighed)

Varighed (min.)

M10. OVERDREVEN SØVNIGHED

"Virker han/hun søvrig i løbet af dagen, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hyppighed

Hvis ja, spørg: "Hvor mange dage i løbet af de seneste fire uger?" (Hyppighed)

M11. PSYKOMOTORISK AGITATION

"Bliver han/hun meget rastløs, når han/hun er trist eller ked af det, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger? Jeg tænker på, om han/hun ser urolig ud, når han/hun er ked af det, som om han/hun har svært ved at sidde stille og f.eks. går rundt uden formål?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hyppighed

Inkluder ikke simpel rastløshed eller uro ved fraværet af humørændringer.

Varighed

Hvis ja, spørg: "Hvor mange dage i løbet af de seneste fire?" (Hyppighed)
"Hvor mange timer om dagen?" (Varighed)

M12. PSYKOMOTORISK HÆMNING

"Når han/hun er ked af det eller irriteret, taler eller bevæger han/hun sig så langsommere, end han/hun plejer, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ ET EKSEMPEL!

Hyppighed

Hvis ja, spørg: "Hvor mange dage i løbet af de seneste fire uger?" (Hyppighed)
"Hvor mange timer om dagen?" (Varighed)

Varighed

M13. TRÆTHED/TAB AF ENERGI

"Løber han/hun hurtigere tør for energi og bliver lettere trætt, end han/hun plejer, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ ET EKSEMPEL!

Hyppighed

Hvis ja, spørg: "Hvor mange dage i løbet af de seneste fire uger?" (Hyppighed)
"Hvor mange timer om dagen?" (Varighed)

Varighed

M14. FØLELSE AF VÆRDILØSHED

"Har X det dårligt med sig selv som om, han/hun ikke ser godt ud eller ikke er god til noget? Jeg tænker på, om han/hun inden for de seneste fire uger har sagt ting som, at han/hun hader sig selv?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hyppighed

Hvis ja, spørg: "Hvor mange dage i løbet af de seneste fire uger?" (Hyppighed)

M15. OVERDREVEN SKYLDFØLELSE

"Har han/hun det dårligt over eller føler skyld over noget, han/hun har gjort? Siger han/hun f.eks. nogensinde, at han/hun er en dårlig person, eller bebrejder sig selv for ting, der ikke er hans/hendes skyld? Har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ ET EKSEMPEL!

Hyppighed

Hvis ja, spørg: "Hvor mange dage i løbet af de seneste fire uger?" (Hyppighed)

M16. KONCENTRATION

"Jeg spurgte dig om koncentration tidligere. Nu har jeg brug for tydeliggørelse..."

"Har han/hun flere problemer med at koncentrere sig end gennemsnittet, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hyppighed

Hvis ja, spørg: *"Hvor mange dage i løbet af de seneste fire uger?"* (Hyppighed)

M17. UBESLUTSOMHED

"Har han/hun inden for de seneste fire uger haft flere problemer med at træffe valg eller beslutte sig for noget end det typiske barn på hans/hendes alder?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hyppighed

Hvis ja, spørg: *"Hvor mange dage i løbet af de seneste fire uger?"* (Hyppighed)

M18. TALE OM DØDEN

"Nu vil jeg spørge til selvmordstanker. Lader han/hun til at tænke på eller tale om døden, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hyppighed

M19. DØDSTEMAER I LEG

"Har han/hun inden for de seneste fire uger lavet tegninger af døden eller leget lege i hvilke en person dør?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hyppighed

M20. SELVMORDSTANKER

"Har han/hun inden for de seneste fire uger tænkt på at gøre en ende på det hele?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hyppighed

M21. SELVMORDSTEMAER I LEG

"Har han/hun tegnet tegninger af selvmord eller leget lege i hvilke en af personerne tager sit eget liv inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hyppighed

HVIS SELVMORDSTANKER ER TIL STEDE, SPØRG DA OM SELVMORDSPLANER NEDENFOR.

ELLERS SPRING VIDERE TIL SELVMORDSFORSØG.

M22. SELVMORDSPLANER

"Har han/hun haft konkrete selvmordsplaner inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ ET EKSEMPEL!

Hyppighed

M23. SELVMORDSFORSØG

"Har han/hun nogensinde forsøgt selvmord?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE

OPSUMMERING AF REGLERNE FOR VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE FINDES I PTSD-MODULET.

SE PÅ OPTÆLLINGSSKEMAET FOR SYMPTOMER PÅ DEPRESSION, OG SPØRG TIL SYMPTOMERNE SOM EN GRUPPE FOR HVER TYPE FUNKTIONSNEDSÆTTELSE PÅ DE FØLGENDE SIDER.

SCORINGSNØGLE TILPASNING

0 = Aldrig

1 = Nogle gange, men normalt ikke (<50% af tiden)

2 = Det meste af tiden men ikke altid (>50% af tiden)

3 = Altid

M24. FORHOLD TIL FORÆLDRE

“Kommer symptomerne, vi netop talte om (nævn dem), væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med dig? Får det dig til at føle dig oprevet eller irriteret, og er det værre end for andre forælder-barn forhold?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *“Laver du tilpasninger sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og dig?”*

0 1 2 3

M25. FORHOLD TIL SØSKENDE

“Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med brødre eller søstre? Får det dem til at føle sig oprevet eller irriteret, og er det værre end for andre søskendeforhold?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *“Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes søskende?”*

0 1 2 3

M26. PASNINGSTILBUD / FORHOLD TIL PÆDAGOG/LÆRER

“Forstyrrer symptomerne pædagog-/lærergruppen mere, end hvad du vurderer normalt for et barn på samme alder?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

M27. FORHOLD TIL JÆVNALDRENDE

“Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med legekammerater i det hele taget – i daginstitution, skolen eller i nabolaget?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *“Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes legekammerater?”*

0 1 2 3

M28. EVNE TIL AT OPFØRE SIG PASSENDE UDEN FOR HJEMMET ELLER PASNINGSTILBUD

“Gør symptomerne det sværere for dig at have ham/hende med ud, end det er for andre forældre? Kan du f.eks. tage X med i supermarkedet eller med på restaurant?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *“Arrangerer du det sådan, at dit barn ikke behøver at indgå i problematiske situationer uden for hjemmet?”*

0 1 2 3

M29. BARNETS FØLELSESMÆSSIGE PÅVIRKNING

"Får dit barns opførelse ham/hende til at føle sig oprevet, få det dårligt med sig selv eller græde?"

0 Stort set aldrig
eller intet

Hvis ja, spørg: *"Hvor ofte vurderer du, at det er tilfældet - stort set aldrig,
noget af tiden eller en stor del af tiden?"*

1 Noget af tiden

2 En stor del af
tiden

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at han/hun ikke bliver følelsesmæssigt påvirket?"*

0 1 2 3

M30. OPLEVELSE AF SYMPTOMERNE SOM ET PROBLEM

"Betragter du symptomerne som et problem?"

0 1

M31. OPLEVELSE AF BEHOV FOR BEHANDLING

"Tror du, at disse symptomer behøver behandling?"

0 1

(Author: Michael Scheeringa, MD, MPH, Tulane University, mscheer@tulane.edu)

BIPOLAR AFFEKTIV SINDSLIDELSE

I MODSÆTNING TIL RESTEN AF SPØRGESKEMAET HANDLER MODULET OM BIPOLARE AFFEKTIV SINDSLIDELSE OM LIVSTIDSSYMTOMER FREM FOR DE SENESTE FIRE UGER.

“Nu vil jeg stille dig en række spørgsmål om mani eller bipolar lidelse. Husk at symptomerne skal være ud over det sædvanlige for alderen.”

B1. BEGEJSTRING / ENERGI

“De fleste børn føler sig begejstrede og fulde af energi. Det, jeg er interesseret i at vide, er, om han/hun har følt det mere end gennemsnittet, og om det er en ændring i forhold til, hvordan han/hun tidligere har haft det?”

FÅ ET EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *“I løbet af den værste periode hvor mange dage eller timer i træk har han/hun haft det så sådan?”* 0 1

KRAVET I DSM-IV FOR EN MANISK EPISODE ER 1 UGE, HVILKET ER MENT SOM REFERENCE-RAMME OG IKKE SKAL HAVE BETYDNING FOR NOTERING AF SYMPTOMER.

Varighed
(timer)

“Hvor mange af disse episoder har fundet sted?”
“Hvornår var den første episode?”

Hyppighed (livstid)

____/____/____
Start

B2. IRRITABELT HUMØR

“Har han/hun været mere irriteret end sædvanligt? Jeg tænker på, om han/hun er blevet lettere vred eller har haft hyppige raserianfald?”

0 1

FÅ ET EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *“I løbet af den værste episode hvor mange dage eller timer i træk havde han/hun det så sådan?”*

Varighed
(timer)

“Hvor mange af disse episoder har fundet sted?”

Hyppighed (livstid)

“Hvornår var den første episode?”

____/____/____
Start

HVIS BARNET IKKE I EN PERIODE PÅ MINDST EN UGE HAR UDVIST UNORMAL, VEDVARENDE FORØGET BEGEJSTRING/ENERGI, ELLER IRRITABELT HUMØR, SPRINGES RESTEN AF SPØRGESKEMAET OM BIPOLAR LIDELSE OVER. GÅ VIDERE TIL SIDE 25.

B3. OPPUSTET SELVVÆRD / GRANDIOSITET

“Har du bemærket et tidspunkt, hvor han/hun har følt sig meget speciel og betydningsfuld uden umiddelbar grund?”

0 1

FÅ ET EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *“I løbet af den værste episode hvor længe varede det da?”*

Varighed
(timer)

“Hvor mange af disse episoder har fundet sted?”

Hyppighed (livstid)

“Hvornår var den første episode?”

____/____/____
Start

B4. NEDSAT SØVNBEHOV

"Har du bemærket en ændring i hans/hendes søvnmønster, således at han/hun har følt sig udhvilet efter kun tre eller fire timers søvn?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *"I løbet af den værste episode hvor længe varede det da?"*

_____
Varighed
(timer)

"Hvor mange af disse episoder har fundet sted?"

_____
Hyppighed (livstid)

"Hvornår var den første episode?"

____/____/____
Start

B5. SNAKSALIG

"Har du bemærket et tidspunkt, hvor han/hun var mere snaksalig end normalt eller følte en trang til at blive ved med at snakke?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *"I løbet af den værste episode hvor længe varede det da?"*

_____
Varighed
(timer)

"Hvor mange af disse episoder har fundet sted?"

_____
Hyppighed (livstid)

"Hvornår var den første episode?"

____/____/____
Start

B6. FLYVSKE IDÉER/TANKER DER KØRER

"Har du bemærket et tidspunkt, hvor du havde besvær med at følge, hvad han/hun sagde, fordi han/hun hoppede fra det ene emne til det andet, som om hans/hendes tanker var løbet løbsk?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *"I løbet af den værste episode hvor længe varede det da?"*

_____
Varighed
(timer)

"Hvor mange af disse episoder har fundet sted?"

_____
Hyppighed (livstid)

"Hvornår var den første episode?"

____/____/____
Start

B7. DISTRAKTION

"Har du bemærket et tidspunkt, hvor han/hun blev let distraheret, hvor hans/hendes opmærksomhed for let blev draget mod uvigtige ting?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *"I løbet af den værste episode, hvor længe varede det da?"*

_____
Varighed
(timer)

"Hvor mange af disse episoder har fundet sted?"

_____
Hyppighed (livstid)

"Hvornår var den første episode?"

____/____/____
Start

B8. ØGNING AF MÅLRETTET AKTIVITET

"Har du bemærket et tidspunkt, hvor han/hun kom lettere igennem sine opgaver, eller var meget mere involveret i aktiviteter end sædvanligt?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *"I løbet af den værste episode hvor længe varede det da?"*

_____
Varighed
(timer)

"Hvor mange af disse episoder har fundet sted?"

_____
Hyppighed (livstid)

"Hvornår var den første episode?"

____/____/____
Start

B9. PSYKOMOTORISK AGITATION

"Bliver han/hun meget rastløs, når han/hun er trist eller ked af det? Jeg tænker på, om han/hun ser oprevet ud, når han/hun er ked af det, som om han/hun har svært ved at sidde stille og bliver ved med at gå rundt uden formål?"

0 1

Inkluder ikke simpel rastløshed eller uro ved fraværet af humørændringer.

_____
Varighed
(timer)

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *"I løbet af den værste episode hvor længe varede det da?"*

_____
Hyppighed (livstid)

"Hvor mange af disse episoder har fundet sted?"

____/____/____
Start

"Hvornår var den første episode?"

B10. FORNØJELIGE AKTIVITETER MED POTENTIEL SELVSKADE

"Har han/hun forsøgt at gøre noget, som han/hun troede ville komme ham/hende til gode eller være sjovt, men som kunne have skadet ham/hende eller fået ham/hende i problemer?"

0 1

DETTE KAN INKLUDERE AT FORSØGE AT BRUGE PENGE, GØRE NOGET ULOVLIGT ELLER GØRE VOKSNE TING. UDFORSK MED EKSEMPLER, DER ER ALDERSSVARENDE.

_____
Varighed
(timer)

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *"I løbet af den værste episode hvor længe varede det da?"*

_____
Hyppighed (livstid)

"Hvor mange af disse episoder har fundet sted?"

____/____/____
Start

"Hvornår var den første episode?"

HVIS BARNET I DEN BESKREVNE PERIODE IKKE HAR UDVIST MINDST 3 AF DE BESKREVNE SYMPTOMER (OG MINDST 4, HVIS HUMØRET KUN ER IRRITABELT), SPRINGES RESTEN AF SPØRGESKEMAET OM BIPOLAR LIDELSE OVER. GÅ VIDERE TIL SIDE 25.

VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE

OPSUMMERING AF REGLERNE FOR VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE FINDES I PTSD-MODULET.

SE PÅ OPTÆLLINGSSKEMAET FOR SYMPTOMER PÅ BIPOLAR LIDELSE, OG SPØRG TIL SYMPTOMERNE SOM EN GRUPPE FOR HVER TYPE NEDSÆTTELSE PÅ DE FØLGENDE SIDER.

SCORINGSNØGLE TILPASNING

0 = Aldrig

1 = Nogle gange, men normalt ikke (<50% af tiden)

2 = Det meste af tiden men ikke altid (>50% af tiden)

3 = Altid

B11. FORÆLDER-BARN FORHOLD

"Kommer symptomerne, vi netop talte om (nævn dem)

væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer

overens med dig? Får det dig til at føle dig oprevet eller irriteret, og er det værre end i det almindelige forælder-barn forhold?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Laver du tilpasninger sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og dig?"*

0 1 2 3

B12. FORHOLD TIL SØSKENDE

"Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med brødre eller

søstre? Får det dem til at føle sig oprevet eller irriterede, og er det værre end for andre

søskendeforhold?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes søskende?"*

0 1 2 3

B13. PASNINGSTILBUD / FORHOLD TIL PÆDAGOG / LÆRER

"Forstyrrer symptomerne pædagog-/lærergruppen mere, end hvad du vurderer normalt for et barn

på samme alder?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

B14. FORHOLD TIL JÆVNALDRENDE

"Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med legekammerater

i det hele taget – i daginstitution, skolen eller i kvarteret?"

0 1

FÅ EEKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes legekammerater?"*

0 1 2 3

B15. EVNE TIL AT OPFØRE SIG PASSENDE UDEN FOR HJEMMET ELLER PASNINGSTILBUD

"Gør symptomerne det sværere for dig at have ham/hende med i offentligheden end det ville være

med andre børn på samme alder? Kan du f.eks. tage X med i supermarkedet eller på restaurant?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at dit barn ikke behøver at indgå i problematiske situationer uden for hjemmet?"*

0 1 2 3

B16. INDLÆGGELSE

"Har adfærden krævet indlæggelse?"

0 1

B17. OPLEVELSE AF SYMPTOMERNE SOM ET PROBLEM

"Ser du symptomerne som et problem?"

0 1

B18. OPFATTELSE AF BEHOV FOR BEHANDLING

"Tror du, at symptomerne behøver behandling?"

0 1

(Author: Michael Scheeringa, MD, MPH, Tulane University, mscheer@tulane.edu)

ADHD UOPMÆRKSOMHEDS-UNDERTYPE

BEGGE ADHD MODULER SKAL GENNEMGÅES FOR AT KUNNE OPGØRE BESVARELSEN UDFRA ICD-10.

“Jeg vil nu stille en række spørgsmål omkring uopmærksomhed og hyperaktivitet.”

HVIS DET BLIVER NØDVENDIGT AT FORESLÅ NOGLE KONKRETE EKSEMPLER, KAN FØLGENDE SITUATIONER BRUGES: TEGNING, LEG MED LEGETØJ, SPIL, PUSLESPIL, TAGE TØJ PÅ, BØRSTE TÆNDER, SPILDE MAD OG DRIKKE.

A1. ER IKKE OPMÆRKSOM PÅ DETALJER; LAGER SJUSKE-FEJL

“Har han/hun inden for de seneste fire uger lavet mange fejl, fordi han/hun har sværere ved at være opmærksom end andre børn på samme alder?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

A2. HAR SVÆRT VED VEDHOLDENDE OPMÆRKSOMHED

“Har det inden for de seneste fire uger været sværere for ham/hende at være opmærksom på noget i længere tid, end det er for andre børn på samme alder?”

Hvis ja, spørg: *“Jeg er mest interesseret i opmærksomheden inden for dagligdagsaktiviteter, ikke så meget i forhold sjove fritidsbeskæftigelser som at se TV eller spille elektroniske spil (Nintendo, Playstation mm.).”*

0 1

FÅ EKSEMPEL!

“Hvor lang er den længst mulige opmærksomhedsspændvidde i forhold til daglige aktiviteter?”
(ikke TV eller elektroniske spil)

_____ (min.)

A3. VIRKER TIL IKKE AT HØRE EFTER, NÅR MAN TALER TIL HAM/HENDE

“Har det inden for de seneste fire uger virket som om, han/hun ikke har hørt efter, hvad du siger, hvor det har skyldtes, at det er svært for ham/hende at være opmærksom på flere ting ad gangen og ikke manglende lyst?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

A4. GØR IKKE OPGAVER FÆRDIGE

“Har han/hun inden for de seneste fire uger haft problemer med at færdiggøre det, han/hun starter på, såsom at farvelægge, spille spil eller lægge puslespil, fordi han/hun opgiver og altså ikke grundet manglende lyst?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

A5. HAR SVÆRT VED AT ORGANISERE OPGAVER

“Har dit barn haft svært ved at organisere en opgave fra start til slut inden for de seneste fire uger? Det kan f.eks. komme til udtryk ved, at det er svært at løse en opgave, der indeholder flere trin. Et andet eksempel er ikke at kunne bygge med legoklodser uden hjælp og struktur fra en voksen.”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

A6. UNDGÅR ELLER BRYDER SIG IKKE OM OPGAVER, DER KRÆVER EN VEDHOLDENDE MENTAL INDSATS

"Forsøger han/hun at undgå situationer, der kræver vedholdende opmærksomhed? Er det mere end andre børn på samme alder ville gøre det, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

A7. MISTER TING, DER ER NØDVENDIGE I FORHOLD TIL OPGAVER ELLER AKTIVITETER

"Har dit barn inden for de sidste fire uger ofte mistet sine ting? Her tænker jeg ikke på, at han/hun glemmer, hvor han/hun har efterladt noget legetøj dagen før, men mere på at miste overblikket over ting, som han/hun havde tidligere på dagen, og som skal bruges igen senere – f.eks. sko, blyanter eller legetøj?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

A8. BLIVER NEMT DISTRAHERET AF UDEFRAKOMMENDE STIMULI

"Forstyrres hans/hendes opmærksomhed nemt f.eks. ved, at han/hun kigger ud af vinduet eller af lyde fra et andet rum, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

A9. GLEMSOM I FORHOLD TIL DAGLIGDAGS AKTIVITETER

"Er dit barn glemsom i forhold til dagligdagsaktiviteter, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger? Her tænker jeg ikke bare på at blive distraheret fra opgaver, men på at han/hun lader til at glemme, hvad han/hun faktisk skulle gøre?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

HVIS BARNET IKKE UDVISER MINDST 6 AF DE BESKREVNE SYMPTOMER PÅ UOPMÆRKSOMHEDSFORSTYRRELSE PÅ ET NIVEAU, DER IKKE ER ALDERSSVARENDE, SPRINGES RESTEN AF SPØRGESKEMAET OM UOPMÆRKSOMHEDSFORSTYRRELSE OVER. GÅ VIDERE TIL HYPERAKTIVITETSFORSTYRRELSE SIDE 28.

A10. PÅBEGYNDELSE AF UOPMÆRKSOMHED

"Hvor gammelt var dit barn, da du første gang bemærkede, at det havde disse problemer med uopmærksomhed og ved let at blive distraheret?"

A10 _____
ÅrA10 _____
måned

HVIS DER IKKE ER NOGEN SYMPTOMER, NOTÉR: 0.

A11. REGEL OM TO SITUATIONER

UD FRA DE EKSEMPLER, OMSORGSPERSONEN HAR GIVET DIG, KAN DU MULIGVIS ALLEREDE BESTEMME, OM OPMÆRKSOMHEDSPROBLEMERNE ER OBSERVERBARE I SÅVEL HJEM, PASNINGSTILBUD/SKOLE OG/ELLER ANDRE STEDER. HVIS IKKE, SPØRG OM MINDST ÉT AF PROBLEMERNE ER TIL STEDE I SITUATIONER, DU ENDNU IKKE KENDER TIL.

A11a 0 1
HjemmeA11b 0 1
Pasning/skoleA11c 0 1
Andre steder

VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE

OPSUMMERING AF REGLERNE FOR VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE FINDES I PTSD-MODULET.

SE PÅ OPTÆLLINGSSKEMAET FOR SYMPTOMER PÅ ADHD UOPMÆRKSOMHED, OG SPØRG TIL SYMPTOMERNE SOM EN GRUPPE FOR HVER TYPE NEDSÆTTELSE PÅ DE FØLGENDE SIDER.

INSTRUKTIONERNE OM FORRINGELSE BØR ALLEREDE VÆRE LÆST OP I FOREGÅENDE SEKTION OG BEHØVER IKKE GENTAGES.

SCORINGSNØGLE FOR TILPASNING

0 = Ingen

1 = Nogle gange men normalt ikke (<50% af tiden)

2 = Det meste af tiden men ikke altid (>50% af tiden)

3 = Stort set altid

A12. FORÆLDER-BARN FORHOLD

"Kommer symptomerne i vejen for hans/hendes evne til at

enes med dig i en sådan grad, at de er forstyrrende for jeres forhold?

Er de med til at gøre dig ked af det eller irriteret, og er det værre end for det "almindelige" forælder-barn forhold?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og dig?"*

0 1 2 3

A13. FORHOLD TIL SØSKENDE

"Kommer symptomerne betydeligt i vejen for hans/hendes evne til at enes med sine søskende?

Er de med til at gøre brødre/søstre kede af det eller irriterede, og er det værre end for det "almindelige" søskendeforhold?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes søskende?"*

0 1 2 3

A14. PASNINGSTILBUD / FORHOLD TIL PÆDAGOGER/LÆRERE

"Forstyrrer symptomerne pædagog-/lærergruppen mere, end hvad du vurderer normalt for et barn på samme alder?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

A15. FORHOLD TIL JÆVNALDRENE

"Kommer symptomerne i vejen for hans/hendes evne til at enes med sine legekammerater på nogen som helst måde – i pasningstilbud, skole eller i jeres nabolag?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes venner?"*

0 1 2 3

A16. OPFØRSEL UDEN FOR HJEM OG PASNINGSTILBUD

"Gør dit barns symptomer det sværere for dig at tage ham/hende med ud, end det ville være med andre børn? Kan du f.eks. tage X med ud i supermarkedet eller med på restaurant?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: "Arrangerer du det sådan, at der opstår færre problematiske situationer uden for hjemmet?" 0 1 2 3

A17. OPLEVELSE AF SYMPTOMERNE SOM ET PROBLEM
"Opfatter du symptomerne som et problem?" 0 1

A18. OPLEVELSE AF BEHOV FOR BEHANDLING
"Tror du, at symptomerne kræver behandling?" 0 1

HYPERAKTIVITETS-UNDERTYPE

BEGGE ADHD MODULER SKAL GENNEMGÅES FOR AT KUNNE OPGØRE BESVARELSEN UDFRA ICD-10.

A19. URO I HÆNDER OG FØDDER, SIDDER UROLIGT
"Jeg vil nu spørge til hyperaktivitet og impulsstyring. Husk på, at der skal være tale om vanskeligheder værre end for andre børn på samme alder."

"Har dit barn uro i hænder eller fødder eller sidder uroligt på stolen, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

A20. BLIVER IKKE PÅ SIN PLADS
"Forlader dit barn sin plads, når det er meningen, han/hun skal blive siddende, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

A21. LØBER MEGET RUNDT ELLER KLATRE PÅ TING I UPASSENDE SITUATIONER
"Løber han/hun rundt eller klatrer på ting, når han/hun ikke bør, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

A22. HAR SVÆRT VED AT LEGE STILLE OG ROLIGT
"Har dit barn larmet mere end andre børn inden for de seneste fire uger, og har han/hun svært ved at kontrollere dette?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

A23. OVERDREVEN MOTORISK AKTIVITET
"Virker han/hun til at være konstant "i bevægelse", som drevet af en motor, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

A24. TALER OVERDREVEN MEGET
"Taler dit barn meget mere end andre børn på samme alder? Her tænker jeg på, at han/hun næsten aldrig stopper med at tale, og ikke virker til at kunne stoppe igen, og om det har været tilfældet inden for de seneste fire uger?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

A25. SVARER FØR SPØRGSMÅL ER AFSLUTTET

"Når du forsøger at stille et spørgsmål, har han/hun så svært ved at holde igen med at svare, selvom du ikke har stillet spørgsmålet færdigt? Jeg tænker på, om han/hun handler, før han/hun tænker, og om det har været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

A26. HAR SVÆRT VED AT VENDE PÅ TUR

"Har dit barn haft svært ved at vente på tur inden for de seneste fire uger, f.eks. ved brætspil eller i en kø?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

A27. AFBRYDER ANDRE

"Har han/hun haft svært ved at lade være med at afbryde andre inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

HVIS BARNET IKKE UDVISER MINDST 6 AF DE BESKREVNE SYMPTOMER PÅ HYPERAKTIVITET OG IMPULSIVITET PÅ ET NIVEAU, DER IKKE ER ALDERSSVARENDE, SPRINGES RESTEN AF SPØRGESKEAMET OM HYPERAKTIVITETSFORSTYRRELSE OVER. GÅ VIDERE TIL ADFÆRDSFORSTYRRELSE SIDE 31.

A28. PÅBEGYNDELSE AF HYPERAKTIVITET

"Hvor gammelt var dit barn, da du første gang bemærkede problemer med hyperaktivitet og impulsivitet?"

HVIS DER IKKE ER NOGEN SYMPTOMER, NOTER: 0

År

+ mdr.

A29. REGLER OM TO SITUATIONER

UD FRA DE EKSEMPLER OMSORGSPERSONEN HAR GIVET DIG, KAN DU MULIGVIS ALLEREDE AFGØRE, OM HYPERAKTIVITETEN OG IMPULSIVITETEN ER TIL STEDE I MINDST TO FORSKELLIGE TYPER SITUATIONER. HVIS IKKE, SPØRG.

0 1

Hjemme

0 1

Pasning/skole

0 1

Andre steder

VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE

OPSUMMERING AF REGLERNE FOR VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE FINDES I PTSD-MODULET.

SE PÅ OPTÆLLINGSSKEMAET FOR SYMPTOMER PÅ ADHD, OG SPØRG TIL SYMPTOMERNE SOM EN GRUPPE FOR HVER TYPE NEDSÆTTELSE PÅ DE FØLGENDE SIDER.

INSTRUKTIONERNE OM FØRINGER BØR ALLEREDE VÆRE LÆST OP I FOREGÅENDE SEKTION OG BEHØVER IKKE GENTAGES.

A30. FORÆLDER-BARN FORHOLD

"Kommer symptomerne i vejen for hans/hendes evne til at enes med dig i en sådan grad, at de er forstyrrende for jeres forhold? Er de med til at gøre dig ked af det eller irriteret, og er det værre end for andre forælder-barn forhold?"

SCORINGSNØGLE FOR TILPASNING

0 = Aldrig

1 = Nogle gange men normalt ikke (<50% af tiden)

2 = Det meste af tiden men ikke altid (>50% af tiden)

3 = Stort set altid

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og dig?"*

0 1 2 3

A31. FORHOLD TIL SØSKENDE

"Kommer symptomerne betydeligt i vejen for hans/hendes evne til at enes med sine søskende? Er de med til at gøre bror/søster ked af det eller irriteret, og er det værre end for andre søskendeforhold?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes søskende?"*

0 1 2 3

A32. PASNINGSTILBUD/ FORHOLD TIL PÆDAGOGER/LÆRERE

"Forstyrrer symptomerne pædagog-/lærergruppen mere, end hvad du vurderer normalt for et barn på samme alder?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

A33. FORHOLD TIL JÆVNALDRENE

"Kommer symptomerne i vejen for hans/hendes evne til at enes med sine legekammerater på nogen som helst måde – i pasningstilbud, skole eller i jeres nabolag?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes venner?"*

0 1 2 3

A34. OPFØRSEL UDEN FOR HJEM OG PASNINGSTILBUD

"Gør dit barns symptomer det sværere for dig at tage ham/hende med ud, end det ville være med andre børn? Kan du f.eks. tage X med i supermarkedet eller med på restaurant?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre problematiske situationer uden for hjemmet?"*

0 1 2 3

A35. OPLEVELSE AF SYMPTOMERNE SOM PROBLEM

"Opfatter du symptomerne som et problem?"

0 1

A36. OPLEVELSE AF BEHOV FOR BEHANDLING

"Tror du, at symptomerne kræver behandling?"

0 1

(Author: Michael Scheeringa, MD, MPH, Tulane University, mscheer@tulane.edu)

ADFÆRDSFORSTYRRELSE

SKAL BESVARELSEN OPGØRES UD FRA ICD-10 GENNEMGÅES BÅDE MODULET FOR ADFÆRDSFORSTYRRELSE OG MODULET FOR USOCIALISERET ADFÆRDSFORSTYRRELSE.

"I denne del af interviewet vil jeg stille dig en række spørgsmål om trodsig adfærd. Jeg fokuserer stadig på symptomer, der har været til stede i løbet af de seneste fire uger."

O1. MISTER BESINDELSEN

"Jeg vil spørge ind til, om dit barn diskuterer meget eller mister besindelsen, men først er jeg nødt til at forklare forskellen mellem skænderier og at miste besindelsen. Typisk starter det med et skænderi, og dette kan følges af at miste besindelsen. Skænderier er mellem to personer, hvorimod et raserianfald kan fortsætte, mens barnet er alene."

"Mister han/hun besindelsen eller får raserianfald oftere end gennemsnitligt, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger? Det kunne være at skrike eller græde, når han/hun ikke får sin vilje, kaste med eller ødelægge ting, når han/hun er vred, eller slå folk?"

0 1

Hyppighed

Varighed (min)

FÅ EKSEMPEL!

O2. DISKUTERER MED VOKSNE

"Diskuterer han/hun mere med voksne end det typiske barn på hans/hendes alder, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger? Dette kan inkludere at svare igen, hæve stemmen eller at bruge øgenavne."

0 1

Hyppighed

Varighed (min)

FÅ EKSEMPEL!

O3. BRYDER REGLER

"Børn kan typisk være trodsige på to måder. Den ene er at bryde eksisterende regler, som de ved, de ikke burde bryde. Den anden er at nægte at gøre, hvad de voksne efter en pludselig indskydelse vil have dem til."

"I forhold til at bryde eksisterende regler, synes du så, at han/hun gør dette mere end gennemsnittet for hans/hendes alder, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

Hyppighed

FÅ EKSEMPEL!

O4. ULYDIG

"Er han/hun ulydig overfor dig, når du efter en pludselig indskydelse beder ham/hende gøre noget, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

Hyppighed

FÅ EKSEMPEL!

O5. IRRITERER BEVIDST FOLK

"Gør han/hun ting med vilje for at irritere andre mennesker, og er det mere end for det typiske barn på hans/hendes alder. Har det været tilfældet inden for de seneste fire uger? Dette inkluderer at drille eller gøre nar af andre børn."

0 1

Hyppighed

FÅ EKSEMPEL!

O6. BEBREJDER ANDRE

"Skyder han/hun skylden på andre for ting, han/hun har gjort forkert og er det mere end for det typiske barn på hans/hendes alder. Har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

Hyppighed

FÅ EKSEMPEL!

O7. NÆRTAGENDE ELLER BLIVER NEMT FORNÆRMET

“Jeg spurgte dig tidligere til hans/hendes irritabilitet. Nu vil jeg gerne vide, om han/hun er mere nærtagende eller bliver lettere fornærmet end det typiske barn på hans/hendes alder, og om det har været tilfældet inden for de seneste fire uger?”

0 1

Hyppighed

FÅ EKSEMPEL!

O8. VRED OG FORURETTET

“Bliver han/hun vred over mindre ting end det typiske barn, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?”

0 1

Hyppighed

FÅ EKSEMPEL!

O9. ONDSKABSFULD ELLER HÆVNGERRIG

“Gør han/hun ofte noget mod andre bare for at være led, eller som hævn, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?”

0 1

Hyppighed

FÅ EKSEMPEL!

HVIS BARNET IKKE HAR UDVIKT ET MØNSTER AF NEGATIV, FJENDTLIG OG AFVIGENDE ADFÆRD DE SENESTE 6 MÅNEDER, HVOR MINDST 4 AF DE BESKREVNE SYMPTOMER VAR TIL STEDE, SPRINGES RESTEN AF SPØRGESKEMAET OM ADFÆRDSFORSTYRRELSE OVER. GÅ TIL SIDE 34.

O10. PÅBEGYNDELSE

“Hvor gammel var han/hun, da du først bemærkede de tidligste af disse problemer (nævn dem)?”

År

HVIS INGEN SYMPTOMER, TAST 0.

+ mdr.

VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE

OPSUMMERING AF REGLERNE FOR VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE FINDES I PTSD-MODULET.

SE PÅ OPTÆLLINGSSKEMAET FOR SYMPTOMER PÅ ADFÆRDSFORSTYRRELSE, OG SPØRG TIL SYMPTOMERNE SOM EN GRUPPE FOR HVER TYPE NEDSÆTTELSE PÅ DE FØLGENDE SIDER.

SCORINGSNØGLE FOR TILPASNING

0 = Ingen

1 = Nogle gange men normalt ikke (<50% af tiden)

2 = Det meste af tiden men ikke altid (>50% af tiden)

3 = Stort set altid

O11. FORÆLDER-BARN FORHOLD

“Kommer de symptomer, vi netop talte om (nævn dem) væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med dig? Får det dig til at føle dig oprevet eller irriteret, og forstyrrer det mere end for det ”almindelige” forælder-barn forhold?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: “Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og dig?”

0 1 2 3

O12. FORHOLD TIL SØSKENDE

"Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med sine brødre eller søstre. Får det dem til at føle sig oprevet eller irriterede, og forstyrrer det mere end for det "almindelige" søskendeforhold?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes søskende?"* 0 1 2 3

O13. PASNINGSTILBUD / FORHOLD TIL PÆDAGOG / LÆRER

"Forstyrrer symptomerne pædagog-/lærergruppen mere, end hvad du vurderer normalt for et barn på samme alder?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

O14. FORHOLD TIL JÆVNALDRENDE

"Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med legekammerater i det hele taget – i pasningstilbuddet, skolen eller i nabolaget?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes venner?"* 0 1 2 3

O15. EVNE TIL AT OPFØRE SIG PASSENDE UDEN FOR HJEMMET ELLER PASNINGSTILBUD

"Gør symptomerne det sværere for dig at have ham/hende med i offentligheden end det ville være med et gennemsnitligt barn? Kan du f.eks. tage X med i supermarkedet eller med på restaurant?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre problematiske situationer uden for hjemmet?"* 0 1 2 3

O16 BARNETS FØLELSMÆSSIGE PÅVIRKNING

"Tror du, at denne adfærd får dit barn til at føle sig oprevet, få det dårligt med sig selv eller græde?" 0 Stort set aldrig eller intet

Hvis ja, spørg: *"Vil du sige, at dette næsten aldrig sker, nogle gange sker, eller ofte sker?"* 1 Noget af tiden

2 En stor del af tiden

TILPASNING: *"Laver du tilpasninger, så han/ hun ikke bliver så følelsesmæssigt påvirket?"* 0 1 2 3

O17. OPLEVELSE AF SYMPTOMERNE SOM ET PROBLEM

"Betragter du symptomerne som et problem?" 0 1

O18. OPLEVELSE AF BEHOV FOR BEHANDLING

"Synes du, at symptomerne behøver behandling?" 0 1

(Author: Michael Scheeringa, MD, MPH, Tulane University, mscheer@tulane.edu)

USOCIALISERET ADFÆRDSFORSTYRRELSE

SKAL BESVARELSEN OPGØRES UD FRA ICD-10 GENNEMGÅES BÅDE MODULET FOR ADFÆRDSFORSTYRRELSE OG MODULET FOR USOCIALISERET ADFÆRDSFORSTYRRELSE.

BLANDT SPØRGSMÅLENE TIL USOCIALISERET ADFÆRDSFORSTYRRELSE VIL DER VÆRE NOGLE, DER IKKE GIVER MENING AT STILLE OM SMÅBØRN. INTERVIEWEREN MÅ BEDØMME DETTE FRA TILFÆLDE TIL TILFÆLDE AFHÆNGIGT AF BARNETS ALDER, EVNER, MM.

DE FLESTE PUNKTER KAN SCORES, SELV HVIS DER ER GÅET LANG TID, ELLER HVIS DET KUN ER SKET FÅ GANGE. DE PUNKTER, DER KUN NOTERES, HVIS DER ER TALE OM ET MØNSTER INDEN FOR DE SENESTE 6 MÅNEDER, HAR ORDET OFTE I OVERSKRIFTEN.

C1. MOBBER, TRUER ELLER INTIMIDERER OFTE ANDRE

“De næste par spørgsmål omhandler aggression og om at stjæle.”

“Mobber han/hun ofte andre børn ved eksempelvis at slå eller true yngre eller mindre børn, som ikke kan og har det været et adfærdsmønster, der har været til stede de seneste seks måneder?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

C2A. INDLEDER OFTE SKADELIGE SLÅSKAMPE

“Indleder han/hun slagsmål, hvor nogen kommer, eller kunne komme, til skade? Er det et mønster, der adskiller sig fra andre børn på samme alder, og har det været til stede de seneste seks måneder?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

C2B. MULIGT ALTERNATIVT SYMPTOM: INDLEDER OFTE IKKE-SKADELIGE SLAGSMÅL

“Indleder han/hun slagskampe, hvor hans/hendes aggression ikke er så voldsom, at nogen kommer til skade eller ville kunne komme til skade, og er det et adfærdsmønster, der har været til stede de seneste seks måneder?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

C3. BRUG AF “VÅBEN” DER KAN FORÅRSAGE ALVORLIG SKADE

“Har han/hun brugt genstande som våben til at true eller skade en anden med, og er det sket inden for de seneste seks måneder?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

C4. FYSISK GRUSOM MOD ANDRE

“Har han/hun været involveret i grusomme, fysiske sammenstød med andre uden, der var tale om slåskamp inden for de seneste seks måneder?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

C5. GRUSOM MOD DYR

“Har han/hun været fysisk grusom mod dyr inden for de seneste seks måneder?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

C6. RØVERI HVOR MAN DIREKTE KONFRONTERER ANDRE

“Har han/hun stjålet fra andre børn, der fysisk var til stede imens inden for de seneste seks måneder?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

C7. TVUNGET NOGEN TIL SEKSUELLE AKTIVITETER

"Har dit barn inden for de seneste seks måneder tvunget nogen til seksuelle aktiviteter?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

C8. SAT ILD TIL NOGET MED HENSIGT OM AT GØRE ALVORLIG SKADE

"Har han/hun tændt ild med det formål at gøre alvorlig skade, eller for at gøre nogen fortræd inden for de seneste seks måneder?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

C9. ØDELÆGGELSE AF ANDRE TING MED VILJE

"Har han/hun ødelagt andres ting med vilje inden for de seneste seks måneder?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

C10. BRUDT IND I NOGENS HUS ELLER BIL

"Har han/hun brudt ind i en andens hus eller bil inden for de seneste seks måneder?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

C11. SNYDER/LYVER HAN/HUN OFTE FOR FÅ TING ELLER UNDGÅ PLIGTER

"Har han/hun forsøgt at snyde folk for alvor inden for de seneste seks måneder? Børn vil normalt lyve for at undgå ballade, men jeg tænker på rigtige forsøg på at snyde eller narre en anden for at opnå noget?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

C12. STJÅLET BETYDELIGE TING UDEN KONFRONTATION

"Har han/hun stjålet bag om folks ryg, f.eks. stjålet penge fra dig, stjålet i en butik, eller stjålet fra nogen, der ikke kiggede inden for de seneste seks måneder?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

C13. ER OFTE UDE SENT PÅ AFTENEN/OM NATTEN PÅ TRODS AF HAN/HUN IKKE FÅR LOV

"Er han/hun nogensinde gået hjemmefra, uden at have fået lov, og blevet væk i mindst to timer, og er det sket inden for de seneste seks måneder?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

C14. STUKKET AF HJEMMEFRA NATTEN OVER

"Er han/hun nogensinde stukket af hjemmefra og forsøgt at blive ude natten over, og er det sket inden for de seneste seks måneder?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

C15. PJÆKKER OFTE FRA SKOLE (SPRING OVER HVIS BARNET IKKE GÅR I SKOLE)*"Har han/hun pjækket fra skole inden for de seneste seks måneder?"*

0 1

FÅ EKSEMPEL!

HVIS BARNET IKKE HAR UDVIKT MINDST 3 AF DE BESKREVNE SYMPTOMER INDEN FOR DE SENESTE 12 MÅNEDER, OG MINDST 1 AF DISSE HAR VÆRET TIL STEDE INDEN FOR DE SENESTE 6 MÅNEDER, SPRINGES RESTEN AF SPØRGESKEMAET OM ADFÆRDSFORSTYRRELSE OVER. GÅ VIDERE TIL SIDE 38.

C16. PÅBEGYNDELSE*"Hvor gammelt var dit barn, da du først gang opdagede symptomerne?"*

____ År

HVIS DER IKKE ER NOGLE SYMPTOMER, SCORES 0.

____
+ mdr.**VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE**

OPSUMMERING AF REGLERNE FOR VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE FINDES I PTSD-MODULET.

SE PÅ OPTÆLLINGSSKEMAET FOR SYMPTOMER PÅ USOCIALISERET ADFÆRDSFORSTYRRELSE, OG SPØRG TIL SYMPTOMERNE SOM EN GRUPPE FOR HVER TYPE NEDSÆTTELSE PÅ DE FØLGENDE SIDER.

INSTRUKTIONERNE OM FORRINGELSE BØR ALLEREDE VÆRE LÆST OP I FOREGÅENDE SEKTION

SCORINGSNØGLE FOR TILPASNING

0 = Ingen

1 = Nogle gange men normalt ikke (<50% af tiden)

2 = Det meste af tiden men ikke altid (>50% af tiden)

3 = Stort set altid

C17. FORÆLDER-BARN FORHOLD*"Kommer symptomerne i vejen for hans/hendes evne til at enes med dig i en sådan grad, at de er forstyrrende for jeres forhold? Er de med til at gøre dig ked af det eller irriteret, og er det mere forstyrrende end for det "almindelige" forælder-barn forhold?"*

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og dig?"*

0 1 2 3

C18. FORHOLD TIL SØSKENDE*"Kommer symptomerne i vejen for hans/hendes evne til at enes med sine søskende? Er de med til at gøre brødre/søstre kede af det eller irriterede, og er det mere end for det "almindelige" søskendeforhold?"*

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes søskende?"*

0 1 2 3

C19. PASNINGSTILBUD / FORHOLD TIL PÆDAGOG/LÆRER*"Forstyrrer symptomerne pædagog-/lærergruppen mere, end hvad du vurderer normalt for et barn på samme alder?"*

0 1

FÅ EKSEMPEL!

C20. FORHOLD TIL JÆVNALDRENE

"Kommer symptomerne i vejen for hans/hendes evne til at enes med sine legekammerater på nogen som helst måde – i pasningstilbud, skole eller i jeres nabolag?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes legekammerater?"* 0 1 2 3

C21. OPFØRSEL UDEN FOR HJEM OG PASNINGSTILBUD/SKOLE

"Gør dit barns symptomer det sværere for dig at tage ham/hende med ud, end det ville være med andre børn på samme alder? Kan du f.eks. tage X med i supermarkedet eller med på restaurant?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre problematiske situationer uden for hjemmet?"* 0 1 2 3

C22. OPLEVELSE AF SYMPTOMERNE SOM PROBLEM

"Oplever du symptomerne som et problem?" 0 1

C23. OPLEVELSE AF BEHOV FOR BEHANDLING

"Tror du, at disse symptomer kræver behandling?" 0 1

(Author: Michael Scheeringa, MD, MPH, Tulane University, mscheer@tulane.edu)

ABNORM SEPARATIONSANGST

“Nu vil jeg stille dig en række spørgsmål om separationsangst. Jeg har spurgt lidt ind til det tidligere, men nu vil jeg stille nogle mere detaljerede spørgsmål. Det vil være spørgsmål om, hvordan X har det og opfører sig, når han/hun er væk fra dig.”

SE1. NEGATIV FØLELSESMÆSSIG REAKTION EFTER ADSKILLELSE

“Når du er gået, bliver han/hun så usædvanligt oprevet, græder, skriger, slår, sparker eller kaster med ting, fordi han/hun vil have dig til at komme tilbage, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?”

0 1

 Varighed

FÅ EKSEMPEL!

SE2. TILBAGETRÆKNING EFTER ADSKILLELSE

“I stedet for et udbrud er han/hun så usædvanligt trist eller trækker sig tilbage, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?”

0 1

 Varighed

FÅ EKSEMPEL!

SE3. NEGATIV FØLELSESMÆSSIG REAKTION VED FORVENTET ADSKILLELSE

“Begynder hans/hendes reaktion ligefrem før adskillelsen, fordi han/hun kan fornemme, at den kommer, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?”

0 1

 Varighed

FÅ EKSEMPEL!

SE4. FRYGT FOR AT MISTE EN FORÆLDER ELLER AT FORÆLDEREN KOMMER TIL SKADE

“Er han/hun bekymret for, at du kan komme til skade på en eller anden måde, eller bekymrer han/hun sig mere end det typiske barn for, at du måske aldrig kommer tilbage? Har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

SE5. FRYGT FOR PLUDSELIG ADSKILLELSE

“Er han/hun bange for, at han/hun vil blive væk fra dig eller kidnappet? Er det mere end for det typiske barn på hans/hendes alder, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

SE6. MODVILJE ELLER VÆRGRING MOD AT FORLADE HJEMMET

“Er han/hun bange for at forlade hjemmet eller andre steder, hvor han/hun jævnligt opholder sig? Nægter eller forsøger han/hun at nægte at skulle af sted, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

DAGE MED FRAVÆR FRA DAGINSTITUTION / SKOLE

“Hvor mange dage har X været væk fra pasningstilbud/skole på grund af frygt eller angst?”

 Fraværsdage
de seneste 4
uger

SE7. FRYGTSOM ELLER MODVILLIG MOD AT VÆRE ALENE

“Er han/hun bange for at være alene, og er det mere end for det typiske barn på hans/hendes alder? Jeg tænker på, om han/hun undgår at være alene, følger dig rundt i huset, vil ikke lege i et rum alene, eller insisterer på, at du skal være på badeværelset med ham/hende? Er det næsten hver dag, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?” 0 1

FÅ EKSEMPEL!

SE8. MODVILJE ELLER VÆRGRING MOD AT SOVE ALENE

“Er han/hun bange for at sove alene, og er det mere end for det typiske barn på hans/hendes alder? Er det næsten hver dag, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?” 0 1

FÅ EKSEMPEL!

SE9. MARERIDT MED TEMAER OM ADSKILLELSE

“Har han/hun mareridt, der handler om adskillelse fra dig? Det kunne være om, at du bliver væk, eller at du kommer til skade. Det kunne også være om, at han/hun kommer til skade, og at du ikke er i stand til at hjælpe ham/hende? Er det mere end for det typiske barn på hans/hendes alder, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?” 0 1

FÅ EKSEMPEL!

SE10. FYSISKE SYMPTOMER VED ADSKILLELSE

“Bliver han/hun bange, når han/hun indser, at du vil efterlade ham/hende hos andre, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger? Jeg tænker på hans/hendes reaktion, når han/hun indser, at du skal gå, men endnu ikke er gået.” 0 1

“Klager han/hun over hovedpine, mavepine, øm hals eller andre smerter, når han/hun indser, at du skal til at forlade ham/hende?” 0 1

FÅ EKSEMPEL!

HVIS BARNET IKKE UDVISER MINDST 3 SYMPTOMER AF DE 8 BESKREVNE (SE1-SE3=1 SYMPTOM), GÅ VIDERE TIL ENKELTFOBIER SIDE 41.

SE11. “Hvor gammel var han/hun, da de første af disse   (nævn de noterede ting) forekom?”   år

HVIS INGEN SYMPTOMER, ANGIV 0.

           + måneder

VURDERING AF FUNKTIONEL HÆMNING

HVIS BEHOV, GÅ TIL PTSD-MODULET FOR OPSUMMERING AF REGLER.

SE PÅ OPTÆLLINGSSKEMAET FOR SYMPTOMER PÅ SEPARATIONSANGST, OG SPØRG TIL SYMPTOMERNE SOM EN GRUPPE FOR HVER TYPE NEDSÆTTELSE PÅ DE FØLGENDE SIDER.

INSTRUKTIONER OMKRING HÆMNING SKULLE ALLEREDE VÆRE GIVET TIL OMSORSGGIVEREN I DE FOREGÅENDE SEKTIONER, OG BEHØVER IKKE GENTAGES.

SCORINGSNØGLE FOR TILPASNING

0 = Ingen
 1 = Nogle gange men normalt ikke (<50% af tiden)
 2 = Det meste af tiden men ikke altid (>50% af tiden)
 3 = Stort set altid

SE12. FORÆLDRE-BARN FORHOLD

"Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med dig? Får det dig til at føle dig oprevet eller irriteret, og forstyrrer det mere end for det "almindelige" forælder-barn forhold?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og dig?"* 0 1 2 3

SE13. FORHOLD TIL SØSKENDE

"Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med sine brødre eller søstre? Får det dem til at føle sig oprevet eller irriterede, og forstyrrer det mere end for det "almindelige" søskendeforhold?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes søskende?"* 0 1 2 3

SE14. PASNINGSTILBUD / FORHOLD TIL PÆDAGOG/LÆRER

"Forstyrrer symptomerne pædagog-/lærerguppen mere, end hvad du vurderer normalt for et barn på samme alder?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

SE15. FORHOLD TIL JÆVNALDRENDE

"Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med legekammerater i det hele taget – i pasningstilbud, skolen eller i nabolaget?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes legekammerater?"* 0 1 2 3

SE16. EVNE TIL AT OPFØRE SIG PASSENDE UDEN FOR HJEMMET ELLER PASNINGSTILBUD

"Gør symptomerne det sværere for dig at have ham/hende med ud, end det ville være med et typisk barn? Kan du f.eks. tage X med i supermarkedet eller med på restaurant?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre problematiske situationer uden for hjemmet?"* 0 1 2 3

SE 17 MÅL FOR BARNETS FØLELSESMÆSSIGE PÅVIRKNING

"Tror du, at denne adfærd får dit barn til at få det dårligt med sig selv, eller græde, eller bare blive rigtig ked af det?" 0 Stort set aldrig
1 Noget af tiden
2 En stor del af tiden

Hvis ja, spørg: *"Vil du sige, at det næsten aldrig sker, nogle gange sker, eller ofte sker?"*

SE18. OPLEVELSE AF SYMPTOMERNE SOM ET PROBLEM

"Betragter du symptomerne som et problem?" 0 1

SE19. OPLEVELSE AF BEHOV FOR BEHANDLING

"Tror du, at symptomerne behøver behandling?" 0 1

ENKELTFOBIER

FOR AT DISSE KAN SCORES SOM 1, SKAL DER VÆRE ET MØNSTER AF FRYGT, ALTSÅ AT FRYGTEN ER TIL STEDE VED NÆSTEN HVER EPISODE MED EKSPONERING. HVIS DER KUN HAR VÆRET EN ELLER TO EKSPONERINGER I LØBET AF LIVET, MÅ FORÆLDRENE VURDERE, OM FRYGTEN VIL VÆRE TIL STEDE, HVIS DER KOMMER FLERE EKSPONERINGER.

TIL STEDE MEN IKKE EKSPONERET REGEL: ANGIV DISSE ITEMS SELVOM DER IKKE HAR VÆRET NOGEN EPISODER I LØBET AF DE SENESTE FIRE UGER, HVIS DET SKYLDES AT BARNET IKKE BLEV EKSPONERET FOR EN SITUATION, MEN FORÆLDEREN MENER, AT BARNET VILLE HAVE VÆRET BANGE, HVIS DET VAR BLEVET EKSPONERET.

"I det følgende vil jeg spørge dig til en række af ting, som nogle mennesker er bange for. Fortæl mig, om dit barn er mere bange for nogle af disse ting end det typiske barn på hans/hendes alder."

- SP1. "Dyr, såsom hunde, rotter, flagermus, insekter, edderkopper, slanger, fugle?" _____ 0 1
- SP2. "Monstre?" (fantasi) _____ 0 1
- SP3. "Mørke?" _____ 0 1
- SP4. "Lyn eller torden?" _____ 0 1
- SP5. "Vaccinationer/nåle?" _____ 0 1
- SP6. "Læge eller tandlæge?" _____ 0 1
- SP7. "At komme til skade?" _____ 0 1
- SP8. "Blod?" _____ 0 1
- SP9. "Røvere?" _____ 0 1
- SP10. "Folk i kostumer, såsom påskeharen, julemanden eller klovne?" _____ 0 1
- SP11. "Højder?" _____ 0 1
- SP12. "Broer?" _____ 0 1
- SP13. "Elevatorer eller små rum?" _____ 0 1
- SP14. "Vand?" _____ 0 1
- SP15. "Andre ting som jeg ikke har nævnt?" _____ 0 1

HVIS JA, FÅ EKSEMPLER!

Hvis ja, spørg: "Og dette var til stede i løbet af de seneste fire uger?"
HUSK "TIL STEDE MEN IKKE EKSPONERET-REGLER".

SP16. "Undgår han/hun helt det, der frygtes, eller kan han/hun holde ud at være i nærheden af det, selvom han/hun bliver ved med at være meget nervøs hele tiden?" _____ 0 1

SP17. "Hvor gammel var han/hun, da disse (nævn de angivne ting) forekom?" _____
Start - år

_____ + måneder

SOCIAL FOBI

SO1. FRYGT FOR FREMMEDE

"Bliver han/hun bange, når han/hun skal være sammen med nye mennesker, eller mennesker han/hun ikke kender godt? Er det mere end for det typiske barn på hans/hendes alder, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

SO2. FRYGT FOR OFFENTLIGE AKTIVITETER

"Bliver han/hun nervøs eller bange, når han/hun skal gøre noget foran andre mennesker? Det kan inkludere at gå på toilettet i børnehaven eller at blive bedt om at tale foran de andre børn. Er det mere end for det typiske barn på hans/hendes alder, og har det været tilfældet inden for de seneste fire uger?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

HVIS BARNET IKKE UDVISER FRYGT FOR FREMMEDE ELLER FRYGT FOR OFFENTLIGE AKTIVITETER OG HELLER IKKE UDVISER TEGN PÅ SPECIFIK FOBI, SPRINGES RESTEN AF SPØRGESKEMAET OM FOBIER OVER. GÅ TIL SIDE 44.

VURDERING AF FUNKTIONEL HÆMNING

HVIS NØDVENDIGT, GÅ TIL PTSD-MODULET FOR OPSUMMERING AF REGLER.

SE PÅ OPTÆLLINGSSKEMAET FOR FOBIER OG SPØRG HVER TYPE AF HÆMNING PÅ DE FØLGENDE SIDER FOR HVER FOBI, SOM ER TIL STEDE.

INSTRUKTIONER OMKRING HÆMNING SKULLE ALLEREDE VÆRE GIVET TIL OMSORGS GIVEREN I DE FOREGÅENDE SEKTIONER, OG BEHØVER IKKE GENTAGES.

SCORINGSNØGLE FOR TILPASNING

0 = Ingen

1 = Nogle gange men normalt ikke (<50% af tiden)

2 = Det meste af tiden men ikke altid (>50% af tiden)

3 = Stort set altid

S1. FORÆLDER-BARN FORHOLD

"Kommer fobierne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med dig? Får det dig til at føle dig oprevet eller irriteret, og forstyrrer det mere end det "almindelige" forælder-barn forhold?"

ENKELTFOBI

0 1

SOCIAL FOBI

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: "Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og dig?"

ENKELTFOBI

0 1 2 3

SOCIAL FOBI

0 1 2 3

S2. FORHOLD TIL SØSKENDE

"Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med sine brødre eller søstre? Får det dem til at føle sig oprevet eller irriterede, og forstyrrer det mere end for det "almindelige" søskendeforhold?"

ENKELTFOBI

0 1

SOCIAL FOBI

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: "Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes søskende?"

ENKELTFOBI

0 1 2 3

SOCIAL FOBI

0 1 2 3

S3. PASNINGSTILBUD/FORHOLD TIL PÆDAGOG/LÆRER

“Forstyrrer symptomerne pædagog-/lærergruppen mere, end hvad du vurderer normalt for et barn på samme alder?”

ENKELTFOBI

0 1

SOCIAL FOBI

0 1

FÅ EKSEMPEL!

S4. FORHOLD TIL JÆVNALDRENDE

“Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med legekammerater i det hele taget – i pasningstilbuddet, skolen eller i nabolaget?”

ENKELTFOBI

0 1

SOCIAL FOBI

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *“Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes legekammerater?”*

ENKELTFOBI

0 1 2 3

SOCIAL FOBI

0 1 2 3

S5. EVNE TIL AT OPFØRE SIG PASSENDE UDEN FOR HJEMMET ELLER PASNINGSTILBUD

“Gør symptomerne det sværere for dig at have ham/hende med ud, end det ville være med andre børn på hans/hendes alder? Kan du f.eks. tage X med i supermarkedet eller med på restaurant?”

ENKELTFOBI

0 1

SOCIAL FOBI

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *“Arrangerer du det sådan, at der opstår færre problematiske situationer uden for hjemmet?”*

ENKELTFOBI

0 1 2 3

SOCIAL FOBI

0 1 2 3

S6. BARNETS FØLELSMÆSSIGE PÅVIRKNING

“Tror du, at denne adfærd (du skal måske nævne den igen) får dit barn til at føle sig oprevet? Jeg tænker på, om den får dit barn til at få det følelsesmæssigt skidt eller græde?”

0 Stort set aldrig eller intet

Hvis ja, spørg: *“Vil du sige, at dette næsten aldrig sker, nogle gange sker, eller ofte sker?”*

1 Noget af tiden

2 En stor del af tiden

S7. OPLEVELSE AF SYMPTOMERNE SOM ET PROBLEM

“Oplever du symptomerne som et problem??”

ENKELTFOBI

0 1

SOCIAL FOBI

0 1

S8. OPLEVELSE AF BEHOV FOR BEHANDLING

“Tror du, at symptomerne behøver behandling?”

ENKELTFOBI

0 1

SOCIAL FOBI

0 1

GENERALISERET ANGST

G1. OVERDREVNE BEKYMRINGER

“Nu vil jeg spørge dig om generel nervøsitet. Nogle personer bliver bange for bare en eller to ting, som at gå over broer eller elevatorer, og andre mennesker bekymrer sig om mange ting næsten hele tiden uanset, hvad der foregår. Jeg vil gerne vide, om dit barn er den type, der bekymrer sig selv, når han/hun ikke er i en skræmmende situation.”

0 1

Hvis ja, spørg: *“Hvilke ting siger han/hun præcist, at han/hun bekymrer sig om?”*

MULIGE TING, SOM MAN KAN SPØRGE OM, EFTER BEHOV:

Skade mod sig selv eller familien, venners loyalitet, orkaner, naturkatastrofer, nuværende præstationer hjemme eller i skolen, personlig fremtræden, mad, penge eller kæledyr.

NOTER BEKYMRINGERNE:

_____

_____

HVIS BEKYMRINGERNE/FRYGTEN FOR SPECIFIKKE TING ER AFGRÆNSET, ALTSÅ ADSKILT AF LANGE PERIODER UDEN NERVØSITET, PASSER DE BEDRE UNDER ENKELTFOBIER. BEKYMRINGER OM SEPARATIONSANGST, BAKTERIER, SPECIFIKKE SYGDOMME OG FORLEGENHED I OFFENTLIGHED KODES UNDER ANDRE MODULER.

“Hvor mange dage har han/hun haft mindst en af disse bekymringer i løbet af de seneste fire uger?”

_____

Hyppighed

HVIS BARNET IKKE HAR MANGE UREALISTISKE BEKYMRINGER, SOM HAR VÆRET TIL STEDE DE FLESTE DAGE DE SENESTE 6 MÅNEDER, GÅ TIL OBSESSIV-KOMPULSIV LIDELSE SIDE 46.

G2. UKONTROLLERBARHED

“Virker det på dig som om, eller kommer dit barn og siger, at han/hun ikke rigtigt kan kontrollere disse bekymringer?”

0 1

HVIS BARNET IKKE HAR PROBLEMER MED AT KONTROLLERE SINE BEKYMRINGER, GÅ TIL OBSESSIV-KOMPULSIV LIDELSE SIDE 46.

G3. UROLIGHED UNDER BEKYMRINGER

“I løbet af disse perioder, hvor dit barn bekymrer sig, vil jeg gerne vide, om han/hun viser nogen af de følgende seks symptomer:

Rastløshed eller anspændthed?”

Antal dage i de seneste fire uger

0 1

_____

Hyppighed

G4. TRÆTHED, NÅR BEKYMRET

“Bliver meget nemt træt?”

Antal dage i de seneste fire uger

0 1

_____

Hyppighed

G5. KONCENTRATIONSBEKVÆR, NÅR BEKYMRET

“Har svært ved at koncentrere sig?”

Antal dage i de seneste fire uger

0 1

_____

Hyppighed

G6. IRRITABILITET, NÅR BEKYMRET

“Irritabel?”

Antal dage i de seneste fire uger

0 1

_____

Hyppighed

G7. MUSKELSPÆNDINGER, NÅR BEKYMRET*“Musklene spænder?”*

Antal dage i de seneste fire uger

0 1

Hyppighed

G8. SØVNPROBLEMER, NÅR BEKYMRET*“Søvnproblemer?”*

Antal dage i de seneste fire uger

0 1

Hyppighed

HVIS BARNET IKKE UDVISER MINDST 1 AF DE BESKREVNE SYMPTOMER, DER LEDSAGER
ANGSTEN, GÅ TIL OBSESSIV-KOMPULSIV LIDELSE SIDE 47.

G9. *“Hvor gammel var han/hun, da de første af disse   (nævn de angivne ting) forekom?”*

Start - år

HVIS INGEN SYMPTOMER, ANGIV 0.

+
måned**VURDERING AF FUNKTIONEL HÆMNING**

HVIS NØDVENDIGT, GÅ TIL PTSD-MODULET FOR OPSUMMERING AF REGLER.

SE PÅ OPTÆLLINGSSKEMAET FOR SYMPTOMER PÅ GAD, OG SPØRG TIL SYMPTOMERNE SOM EN
GRUPPE FOR HVER TYPE NEDSÆTTELSE PÅ DE FØLGENDE SIDER.

INSTRUKTIONER OMKRING HÆMNING SKULLE ALLEREDE VÆRE GIVET TIL OMSORGSIVEREN I DE
FOREGÅENDE SEKTIONER, OG BEHØVER IKKE GENTAGES.

SCORINGSNØGLE FOR TILPASNING

0 = Ingen

1 = Nogle gange men normalt ikke (<50% af tiden)

2 = Det meste af tiden men ikke altid (>50% af tiden)

3 = Stort set altid

G10. FORÆLDER-BARN FORHOLD*“Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med dig? Får det dig**til at føle dig oprevet eller irriteret, og forstyrrer de dit forhold til ham/hende mere end for det almindelige forælder-barn forhold?”*

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *“Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og dig?”*

0 1 2 3

G11. FORHOLD TIL SØSKENDE*“Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med sine brødre eller søstre? Får det dem til at føle sig oprevet eller irriterede, og forstyrrer symptomerne mere end for det almindelige søskendeforhold?”*

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *“Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes søskende?”*

0 1 2 3

G12. PASNINGSTILBUD/ FORHOLD TIL PÆDAGOG/LÆRER*“Forstyrrer symptomerne hans/hendes forhold til pædagog-/lærergruppen mere end almindeligt for børn i samme alder?”*

0 1

FÅ EKSEMPEL!

G13. FORHOLD TIL JÆVNALDRENDE

"Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med legekammerater i det hele taget – i pasningstilbuddet, skolen eller i nabolaget?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes legekammerater?"* 0 1 2 3

G14. EVNE TIL AT OPFØRE SIG PASSENDE UDEN FOR HJEMMET ELLER PASNINGSTILBUD

"Gør symptomerne det sværere for dig at have ham/hende med ud, end det ville være med det typiske barn på hans/hendes alder? Kan du f.eks. tage X med i supermarkedet eller med på restaurant?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre problematiske situationer uden for hjemmet?"* 0 1 2 3

G15. BARNETS FØLELSMÆSSIGE PÅVIRKNING

"Tror du, at denne adfærd får dit barn til at få det dårligt med sig selv, græde, eller bare føle sig meget påvirket?" 0 Stort set aldrig eller intet

Hvis ja, spørg: *"Vil du sige, at dette næsten aldrig, nogle gange eller ofte sker?"* 1 Noget af tiden

G16. OPLEVELSE AF SYMPTOMERNE SOM ET PROBLEM

"Oplever du symptomerne som et problem?" 2 En stor del af tiden

0 1

G17. OPLEVELSE AF BEHOV FOR BEHANDLING

"Tror du, at symptomerne behøver behandling?" 0 1

OBSESSIV-KOMPULSIV TILSTAND

OC1. *“Lader dit barn til at have tvangstanker; altså konstante tanker, der dukker op i hans/hendes hoved, som generer ham/hende? Disse er typisk om bakterier, folks sikkerhed, at holde orden på tingene, eller aggression.”*

0 1

DET ER IKKE BLOT OVERDREVNE BEKYMRINGER OMKRING VIRKELIGE PROBLEMER.

FÅ EKSEMPEL!

BESKRIV TVANGSTANKEN: _____

Hvis ja, spørg: *“Og det var til stede næsten hver dag?”*

Hvis nej, gå til OC3.

OC2. *“Prøver dit barn at ignorere disse tanker, eller forsøger at få dem til at gå væk på en eller anden måde?”*

0 1

FÅ EKSEMPEL!

OC3. *“Har dit barn, det vi kalder en tvangshandling, altså et ritual som han/hun er nødt til at gøre igen og igen?”*

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *“Og det er næsten hver dag?”*

BESKRIV RITUALET: _____

Hvis nej, og OC1 var “ja”, gå til OC6.

Hvis nej, og OC1 var “nej”, gå til slutningen.

HVIS BARNET IKKE VISER TEGN PÅ, AT DER ER TALE OM TVANGSTANKER ELLER TVANGSHANDLINGER, GÅ TIL REAKTIV TILKNYTNINGSFORSTYRELSE SIDE 49.

OC4. *“Efter at han/hun har udført denne adfærd, falder hans/hendes angstniveau så, i det mindste i et stykke tid?”*

0 1

FÅ EKSEMPEL!

OC5. *“Ser han/hun ud til at udføre ritualet, fordi han/hun tror, det vil forhindre noget slemt i at ske?”*

0 1

FÅ EKSEMPEL!

OC6. *“Hvor gammel var han/hun da de første af disse (nævn de angivne ting) forekom?”*

_____
Start - år

HVIS INGEN SYMPTOMER, ANGIV 0.

_____
+
måned

VURDERING AF FUNKTIONEL HÆMNING

HVIS NØDVENDIGT, GÅ TIL PTSD-MODULET FOR OPSUMMERING AF REGLER.

SE PÅ OPTÆLLINGSSKEMAET FOR SYMPTOMER PÅ OCD, OG SPØRG TIL SYMPTOMERNE SOM EN GRUPPE FOR HVER TYPE NEDSÆTTELSE PÅ DE FØLGENDE SIDER.

INSTRUKTIONER OMKRING HÆMNING SKULLE ALLEREDE VÆRE GIVET TIL OMSORGS GIVEREN I DE FOREGÅENDE SEKTIONER, OG BEHØVER IKKE GENTAGES.

SCORINGSNØGLE FOR TILPASNING

0 = Ingen

1 = Nogle gange men normalt ikke (<50% af tiden)

2 = Det meste af tiden men ikke altid (>50% af tiden)

3 = Stort set altid

OC7. TID

"Hvor lang tid tager disse tanker eller ritualer hver dag i gennemsnit?"

(EN TIME ELLER MERE PÅKRÆVET I DSM-IV)

Minutter

OC8. FORÆLDER-BARN FORHOLD

"Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun enes med dig? Gør det dig oprevet eller irriteret, og forstyrrer det mere end for det "almindelige" forælder-barn forhold?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og dig?"*

0 1 2 3

OC9. FORHOLD TIL SØSKENDE

"Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun enes med brødre eller søstre?"

Gør det dem oprevet eller irriterede, og forstyrrer det mere end i det "almindelige" søskendeforhold?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes søskende?"*

0 1 2 3

OC10. PASNINGSTILBUD/ FORHOLD TIL PÆDAGOG/LÆRER

"Forstyrrer symptomerne pædagog-/lærergruppen mere, end hvad du vurderer normalt for et barn på samme alder?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

OC11. FORHOLD TIL JÆVNALDRENDE

"Kommer symptomerne væsentligt i vejen for, hvordan han/hun kommer overens med legekammerater i det hele taget – i pasningstilbud, skolen eller i nabolaget?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes legekammerater?"*

0 1 2 3

OC12. EVNE TIL AT OPFØRE SIG PASSENDE UDEN FOR HJEMMET ELLER PASNINGSTILBUD

"Gør symptomerne det sværere for dig at have ham/hende med ud, end det ville være med det typiske barn på hans/hendes alder? Kan du f.eks. tage X med i supermarkedet eller med på restaurant?"

0 1

FÅ ET EKSEMPEL!

TILPASNING: <i>“Arrangerer du det sådan, at der opstår færre problematiske situationer uden for hjemmet?”</i>	0 1 2 3
OC13. BARNETS FØLELSERMÆSSIGE PÅVIRKNING <i>“Tror du, at denne adfærd får dit barn til at føle sig påvirket, få det dårligt med sig selv eller græde?”</i>	0 Stort set aldrig eller intet
Hvis ja, spørg: <i>“Vil du sige, at det næsten aldrig sker, nogle gange sker eller ofte sker?”</i>	1 Noget af tiden
	2 En stor del af tiden
OC14. OPLEVELSE AF SYMPTOMERNE SOM ET PROBLEM <i>“Oplever du symptomerne som et problem?”</i>	0 1
OC15. OPLEVELSE AF BEHOV FOR BEHANDLING <i>“Tror du, at symptomer behøver behandling?”</i>	0 1

(Author: Michael Scheeringa, MD, MPH, Tulane University, mscheer@tulane.edu)

REAKTIV TILKNYTNINGSFORSTYRRELSE

HVIS DER PÅ NOGET TIDSPUNKT ER INDIKATIONER PÅ, AT BARNET UDVISER VEDVARENDE FORSTYRRET ELLER UDVIKLINGSMÆSSIGT UPASSENDE EVNE TIL AT INDGÅ I SOCIALE RELATIONER ENTEN I FORHOLD TIL AT IGANGSÆTTE OG RESPONDERE UPASSENDE PÅ DE FLESTE SOCIALE INTERAKTIONER ELLER I FORM AF MANGLENDE EVNE TIL AT KNYTTE SIG TIL OMSORGSPERSONER, FORTSÆT MED REAKTIV TILKNYTNINGSFORSTYRRELSE. ELLERS GÅ DIREKTE TIL SØVNFORSTYRRELSE PÅ SIDE 52.

R1. SØGER IKKE TRØST, NÅR HAN/HUN ER KED AF DET ELLER BANGE

“Jeg vil nu stille nogle spørgsmål omkring tilknytning.

Søger dit barn ikke trøst hos sin primære omsorgsperson, når han/hun kommer til skade eller bliver ked af det? Alle børn nægter at søge trøst af og til, fordi de gerne vil virke som en stor dreng/pige, det er normalt. Jeg er interesseret i, om dit barn aldrig, eller yderst sjældent søger trøst.”

0 1

SCORINGSNØGLE
0 = Søger trøst
1 = Søger ikke trøst

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: “Hvor mange gange i løbet af de seneste fire uger?”

R2. REAGERER IKKE PÅ TRØST, NÅR DEN TILBYDES

“Virker han/hun til ikke at ville lade sig trøste eller ikke at blive trøstet? Også det kan være normaladfærd blandt børn, der prøver at være “store”. Jeg er interesseret i, om X aldrig eller næsten aldrig bryder sig om at blive trøstet.”

0 1

SCORINGSNØGLE
0 = Lader sig trøste
1 = Lader sig ikke trøste

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: “Hvor mange gange i løbet af de seneste fire uger?”

R3. BEGRÆNSET POSITIV AFFEKT

SVARET KENDES MULIGVIS ALLEREDE FRA PTSD ELLER DEPRESSIONSSPØRGSMÅLENE.

HVIS IKKE, SPØRG:

“Jeg har allerede spurgt til dette, men jeg bliver nødt til at være sikker på, at jeg har forstået det rigtigt. Synes du, at dit barn inden for de seneste fire uger har udvist et mønster med mindre positivt humør end andre børn på samme alder?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

R4. FORHØJET NIVEAU AF IRRITATION, TRISTHED ELLER FRYGT

“Jeg er også nødt til at spørge ind til andre følelser igen. Har dit barn vist nogle af følgende følelser inden for de seneste fire uger”:

“Overdreven irritabilitet?”

“Overdreven tristhed?”

“Overdreven frygt?”

0 1

Irritabilitet

0 1

Tristhed

0 1

Frygt

FÅ EKSEMPEL!

R5. MINDSKET SOCIAL OG EMOTIONEL GENSIDIGHED

“Social og emotionel gensidighed viser sig ved f.eks. at dele følelser, vente på tur og have øjenkontakt. Har han/hun inden for de seneste fire uger udvist mindsket social og emotionel gensidighed sammenlignet med andre børn på samme alder? Er det gældende hver eller næsten hver dag?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

R6. USELEKTEREDE TILKNYTNINGER

“Normalt er børn ikke særligt trygge blandt voksne, de ikke kender, og vil normalt være tilbageholdende. Opfører han/hun sig for familiært blandt fremmede voksne?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *“Er dette noget generelt, og ikke blot ét tilfælde?”*
“Og det er stadig tilfældet?”

R7. SER SIG SJÆLDENT TILBAGE EFTER OMSORGSPERSON, NÅR HAN/HUN VOVER SIG VÆK, SELV HVIS DER ER TALE OM ET UKENDT STED

“Når børn går/løber væk fra deres forælder på et uvant sted, ser de sig sædvanligvis tilbage, for at opnå en form for tryghed, i hvert fald et par gange. Men nogle børn lader ikke til at tjekke, om deres forælder er i nærheden. Tjekker dit barn ikke på den måde?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *“Er det noget generelt og ikke blot ét tilfælde?”*
“Og det er stadig tilfældet?”

SCORINGSNØGLE
0 = Barnet tjekker
1 = Barnet tjekker
<u>IKKE</u>

R8. VILLIGHED TIL AT GÅ MED FREMMEDE VOKSNE

“Er han/hun nogensinde gået med en fremmed, hvor dette var upassende, eller ville han/hun have gjort det, hvis du ikke havde stoppet ham/hende?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: *“Er det noget generelt og ikke blot ét tilfælde?”*
“Og det er stadig tilfældet?”

År

R9. *“Hvor gammel var han/hun, da det første af disse fandt sted (læs de punkter besvaret med 1 op)?”*

+ måneder

VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE

OPSUMMERING AF REGLERNE FOR VURDERING AF FUNKTIONSNEDSÆTTELSE FINDES I PTSD-MODULET.

SE PÅ OPTÆLLINGSSKEMAET FOR SYMPTOMER PÅ RAD, OG SPØRG TIL SYMPTOMERNE SOM EN GRUPPE FOR HVER TYPE NEDSÆTTELSE PÅ DE FØLGENDE SIDER.

INSTRUKTIONERNE OM FØRINGELSE BØR ALLEREDE VÆRE LÆST OP I FOREGÅENDE SEKTION, OG BEHØVER IKKE GENTAGES.

SCORINGSNØGLE FOR TILPASNING

0 = Aldrig
 1 = Nogle gange men normalt ikke (<50% af tiden)
 2 = Det meste af tiden men ikke altid (>50% af tiden)
 3 = Stort set altid

R10. FORÆLDER-BARN FORHOLD

“Kommer symptomerne i vejen for hans/hendes evne til at enes med dig i en sådan grad, at de er forstyrrende for jeres forhold? Er de med til at gøre dig ked af det eller irriteret, og forstyrrer de mere end for det ”almindelige” forælder-barn forhold?”

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *“Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og dig?”*

0 1 2 3

R11. FORHOLD TIL SØSKENDE

"Kommer symptomerne i vejen for hans/hendes evne til at enes med sine søskende? Er de med til at gøre brødre/søstre kede af det eller irriterede, og forstyrrer de mere end for det "almindelige" søskendeforhold?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes søskende?"*

0 1 2 3

R12. PASNINGSTILBUD/ FORHOLD TIL PÆDAGOGER/LÆRERE

"Forstyrrer symptomerne pædagog-/lærergruppen mere, end hvad du vurderer normalt for et barn på samme alder?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

R13. FORHOLD TIL JÆVNALDRENE

"Kommer symptomerne i vejen for hans/hendes evne til at enes med sine legekammerater på nogen som helst måde – i pasningstilbud, skole eller i jeres nabolag?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre konflikter mellem ham/hende og hans/hendes legekammerater?"*

0 1 2 3

R14. OPFØRSEL UDEN FOR HJEM OG PASNINGSTILBUD

"Gør dit barns symptomer det sværere for dig at tage ham/hende med ud, end det ville være med andre børn på samme alder? Kan du f.eks. tage X med ud at handle eller med på restaurant?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

TILPASNING: *"Arrangerer du det sådan, at der opstår færre problematiske situationer uden for hjemmet?"*

0 1 2 3

R15. BARNETS FØLELSERMÆSSIGE PÅVIRKNING

"Tror du, at de omtalte symptomer gør dit barn ked af det, og får ham/hende til at føle sig utilstrækkelig, græde eller gøre ham/hende meget frustreret?"

0 Næsten
aldrig/aldrig

Hvis ja, spørg: "Vil du sige, at det næsten aldrig, af og til eller ofte sker?"

1 Af og til

2 Ofte/det
meste af tiden**R16. OPLEVELSE AF SYMPTOMERNE SOM PROBLEM**

"Oplever du symptomerne som et problem?"

0 1

R17. OPLEVELSE AF BEHOV FOR BEHANDLING

"Tror du at symptomerne kræver behandling?"

0 1

(Author: Michael Scheeringa, MD, MPH, Tulane University, mscheer@tulane.edu)

SØVNFORSTYRRELSE

DU KENDER MULIGVIS ALLEREDE SVARENE PÅ DISSE SPØRGSMÅL FRA PTSD ELLER DEPRESSIONSMODULERNE. HVIS IKKE, SPØRG:

SL1. "Jeg vil nu stille nogle spørgsmål til dit barns søvnvaner."

"Mener du, at dit barn har sværere ved at falde i søvn om aftenen end andre børn på samme alder?" 0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja, spørg: "Er det stadig tilfældet?"

"Gennemsnitligt, hvor mange gange om ugen er dette så et problem?"

"Hvor lang tid går der i gennemsnit, før dit barn falder i søvn?"

_____
 Hyppighed: antal
 nætter ugentligt

_____
 Varighed (min)

Nedenfor ses resultaterne fra empiriske studier, der har undersøgt personer med søvnproblemer. Disse tal kan bruges til sammenligning, men bør ikke følges slavisk.

(1) Antal minutter inden søvn indtræffer: 12-24 måneder gammelt: >30 minutter før søvn indtræffer
>24 måneder gammelt: >20 minutter før søvn indtræffer

(2) Forælder er nødt til at blive i værelset ind til søvn indtræffer

(3) Antallet af gange man må gå ind til barnet som følge af protester imod eller kampe omkring at skulle sove:

12-24 måneder gammelt: 3 eller flere gange

>24 måneder gammelt: 2 eller flere gange

SL2. "Mener du, dit barn har sværere ved at sove igennem om natten end andre børn?"

0 1

FÅ EKSEMPEL!

Hvis ja: "Og sådan er det stadig?"

"Gennemsnitligt, hvor mange gange om ugen er dette et problem?"

"Gennemsnitligt, hvor mange gange om natten vågner han/hun?"

"Gennemsnitligt, hvor længe går der så, før han/hun falder i søvn igen?"

_____
 Antal nætter om
 ugen

_____
 Antal
 opvågninger pr.
 nat

_____
 Varighed (min)

Nedenfor ses resultaterne fra empiriske studier, der har undersøgt personer med søvnproblemer. Disse tal kan bruges til sammenligning, men bør ikke følges slavisk.

(1) Antal opvågninger og varighed før han/hun falder i søvn igen per nat:

12-24 måneder gammelt: 3 eller flere opvågninger per nat (sammenlagt tid >30 minutter)

24-36 måneder gammelt: 1 eller flere opvågninger per nat (sammenlagt tid >20 minutter)

>36 måneder gammelt: 1 eller flere opvågninger per nat sammenlagt tid >10 minutter)

(2) Forælder er nødt til at tage barnet ud af sengen, hver gang det vågner.

SLUT

(Author: Michael Scheeringa, MD, MPH, Tulane University, mscheer@tulane.edu)

